

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2021, 5(4): 2466-2491.

DOI: [10.26677/TR1010.2021.881](https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.881)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Turizm Eğitimi Veren Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Öğretim Stratejilerinin Değerlendirilmesi: Kayseri İli Örneği

Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA, Erciyes Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Kayseri Üniversitesi Rektörlük, Kayseri, e-posta: karamustafa@erciyes.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6581-6276>

Arş. Gör. Mustafa YILMAZ, Erciyes Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Kayseri, e-posta: mustafa.yilmaz@erciyes.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-3788>

Öz

Bu çalışma, turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenlerinin derslerinde uyguladıkları öğretim stratejilerinin belirlenmesi, bu stratejilerin uygulanmasında dikkat edilen hususlar ile üstün ve zayıf yönlerinin belirlenmesi yoluyla ilgili bilgi birikimine katkı oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, 2019 yılı Kasım ayında Kayseri’de turizm eğitimi veren Erciyes Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapan turizm meslek, yabancı dil ve genel kültür dersleri öğretmenlerinden yapılandırılmış bire bir ve odak grup görüşmeleri ile birincil veri toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, öğretmenlerin derslerinde çoğunlukla sunuş yoluyla öğretim stratejisini benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde en sık kullanılan yöntemin sunuş yoluyla öğretimde soru-cevap yöntemi, buluş yoluyla öğretimde rol oynama, araştırma-inceleme yoluyla öğretimde proje ödevi vermenin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sunuş yoluyla öğretimin konunun daha iyi anlaşılmasını sağladığı, buluş yoluyla öğretimin öğrencilerin derse katılımını sağladığı, araştırma-inceleme yoluyla öğretimin yabancı dil bilgisini geliştirdiği ulaşılan sonuçlardandır. Bununla birlikte, sunuş yoluyla öğretimde öğrencinin aktif katılımının sağlanamaması ve ilgisinin çekilmesinde yaşanan güçlük, buluş yoluyla öğretimin büyük gruplarda etkisizliği, araştırma ve inceleme yoluyla öğretimde ise öğrencilerin güdülenmelerinin zor olması gibi zayıf yönlerin olduğu da ortaya çıkan sonuçlardandır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Stratejileri, Turizm Eğitimi, Kayseri.

Makale Gönderme Tarihi: 16.09.2021

Makale Kabul Tarihi: 04.12.2021

Önerilen Atıf:

Karamustafa, K. ve Yılmaz, M. (2021). Turizm Eğitimi Veren Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Öğretim Stratejilerinin Değerlendirilmesi: Kayseri İli Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(4): 2466-2491.

© 2021 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

Journal of Turkish Tourism Research

2021, 5(4): 2466-2491.

DOI: [10.26677/TR1010.2021.881](https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.881)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Evaluation of Teaching Strategies Applied by the Teachers at Vocational High Schools that Provide Tourism Education: The Case of Kayseri

Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA, Erciyes University, Faculty of Tourism, Kayseri University Rector's Office, Kayseri, e-mail: karamustafa@erciyes.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6581-6276>

Research Assistant Mustafa YILMAZ, Erciyes University, Faculty of Tourism, Kayseri, e-mail: mustafa.yilmaz@erciyes.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-3788>

Abstract

This study contributes to the body of knowledge by determining the teaching strategies in their courses applied by teachers at vocational and technical Anatolian high schools that provide tourism education, as being the subjects in the implementation of these strategies, and their strengths and weaknesses. For this purpose, in November 2019, primary data were collected through the individual and focus group structured interviews with vocational tourism, foreign language, and general culture courses' teachers working in Erciyes Vocational and Technical Anatolian High School, which provides tourism education in Kayseri. As a result of evaluating the interviews, it was concluded that teachers mostly adopted expository teaching strategies in their courses. The results are that the most frequently used method is the question-and-answer technique in expository teaching, role playing in guided discovery teaching, and project assignment in inquiry teaching. It is among the main results obtained that expository teaching provides a better understanding of the course subject, guided discovery teaching enables students' active participation in the course, and inquiry teaching improves students' foreign language knowledge. Besides, it is stated by teachers that these strategies have weaknesses such as the inability to ensure students' active participation and the difficulty in attracting the students' attention in the expository teaching, the ineffectiveness of the guided discovery teaching in large groups, and the difficulty of the students' motivation in the inquiry teaching.

Keywords: Teaching Strategies, Tourism Education, Kayseri.

Received: 16.09.2021

Accepted: 04.12.2021

Suggested Citation:

Karamustafa, K. and Yılmaz, M. (2021). Evaluation of Teaching Strategies Applied by the Teachers at Vocational High Schools that Provide Tourism Education: The Case of Kayseri, *Journal of Turkish Tourism Research*, 5(4): 2466-2491.

© 2021 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Günümüzde teknoloji hızla ilerlemekte, tarımda, sanayide ve hizmetler sektöründe teknolojik uygulamalara yer verilme ihtiyacı da giderek artmaktadır. Teknolojik gelişmeleri kabulde ve uyumda geride kalan işletme ve sektörler rekabette de geride kalmaktadırlar. Bankacılık, turizm, sağlık ve eğitim gibi hizmet sektörlerinde de teknolojinin kullanılması günümüzde artık kaçınılmazdır ki özellikle nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi açısından son derece önemli olan eğitim ve öğretim faaliyetlerinde eğitimin kalitesi, öğretim şekli, öğretim stratejileri, öğretmenlerin niteliği, okulların imkânları gibi konular bu bağlamda son derece önemlidir.

Öğretmen, öğrenci ve eğitim programının iyi bir eğitim sisteminin en temel unsurları olduğu ifade edilmektedir (Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Gencil, 2011:2426). Bu unsurlar arasında var olan ilişkilerin niteliği, eğitim sisteminin de kalitesini etkilemektedir. Verilen eğitimin kalitesi öğretmenin donanımlı olması ve kendisini iyi yetiştirmiş olması ile doğru orantılıdır. Öğretmenin kalitesi, eğitimin kalitesini de büyük oranda etkilemektedir. Bununla birlikte, öğretmenin öğrenciye bilgiyi aktarmak için kullandığı öğretim stratejileri, öğretmenin bilgisini ne derece öğrenciye aktarabildiğine ilişkin genel bir öngöründe bulunulmasına katkı sağlayabilmektedir.

Bilindiği üzere genel manada strateji, belli bir hedefe odaklanan birey, kurum ya da kuruluşların bu hedefi gerçekleştirmeye yönelik izleyecekleri adımları ve yöntemleri ifade etmektedir. Eğitim sektöründe temel hedef, öğrencinin kaliteli bir eğitim alması ve araştıran, sorgulayan, üreten, kendini geliştiren bireylerin yetişmesinin sağlanması olduğundan, bu temel hedefe ulaşmak için öğretmenlerin de çeşitli öğretim stratejilerine sahip olmaları ve uygulamaları gerekmektedir. Derse, konuya ve öğrencilerin niteliklerine uygun olarak kullanılacak çeşitli öğretim stratejileri bulunmaktadır. Öğrenciye aktarılacak istenen bilgi, sunuş yoluyla, buluş yoluyla ya da araştırma ve inceleme yoluyla öğrenciye iletilebilmektedir (Jacobsen vd., 1993). Bu bağlamda, dersin, konunun, öğrencinin ve öğretmenin niteliklerine göre bu stratejilerin seçilmesi ve uygulanması önem arz etmektedir.

Öğretim stratejilerine yönelik ilgili bilgi birikimine bakıldığında, Türkçe öğretmenlerinin (Saracaloğlu vd., 2011), fen bilgisi öğretmenlerinin (Saracaloğlu, Yenice ve Gencil, 2011; Kubat, 2016; Yılmaz, 2017) sosyal bilgiler öğretmenlerinin (Akpınar ve Aydemir, 2012) tercih ettikleri öğretim stratejilerine yönelik çalışmalara rastlanmaktadır. Turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenlerine yönelik bir çalışmaya rastlanmamış olup, bu çalışmanın turizm eğitimi özelinde öncül çalışmalardan biri olacağı ve ilgili bilgi birikimine katkı sağlayacağı, aynı zamanda uygulayıcılara da yol gösterici bir nitelik taşıyacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacını, turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenlerinin derslerinde uyguladıkları öğretim stratejilerinin neler olduğunun yanı sıra ilgili stratejileri derslerinde uygulama şekillerini belirlemek ve bu stratejilerin üstün ve zayıf yönlerini ortaya çıkartarak ilgili bilgi birikimine katkılar sunmak olarak ifade etmek mümkündür.

Bu çalışmanın örnek uygulama alanı Kayseri Erciyes Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olup, bu kurumda görev yapan turizm meslek, yabancı dil ve genel kültür dersleri öğretmenlerinden yapılandırılmış bire bir ve odak grup görüşmeleri ile birincil veri toplanmıştır. Çalışma kapsamında yedi turizm meslek, altı yabancı dil ve beş genel kültür dersi öğretmeniyle görüşme gerçekleştirilmiş ve bu görüşmelerden elde edilen verilere dayalı olarak birtakım çıkarımlarda bulunulmuştur.

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

Öğretim stratejileri, öğrencilere bir konunun nasıl anlatılması gerektiğine yönelik çözüm yolları sunmak için uygun yöntemlerin ve tekniklerin seçilmesini sağlamaktadır; bu stratejiler öğretmen merkezli ya da öğrenci merkezli olabilmekte ve hedeflere ulaşmada öğretmenlere kolaylık sağlamaktadırlar (Saracaloğlu vd., 2011:2426). Öğretim stratejileri, çeşitli özelliklere ve niteliklere sahip öğrencilerin bilgiyi alma yöntemlerine karar verme ve öğrenciler arasındaki farkı giderme olarak ifade edilebilir (Jarolimek vd., 2001:3). Öğretim stratejileri, öğrencilerin kavramlar türetmeleri ve ilgili genellemeleri yapabilmeleri için gerekli olarak değerlendirilmektedir (Banks, 1997:109). Jacobsen vd., (1993) öğretim veya öğretme stratejilerini; (a) sunuş yoluyla öğretim stratejisi, (b) buluş yoluyla öğretim stratejisi ve (c) araştırma ve inceleme yoluyla öğretim stratejisi şeklinde üçe ayırmaktadır. Ancak, öğretmenler, derslerde birden fazla öğretim stratejisinden faydalanabilmektedirler. Örneğin, araştırma ve inceleme stratejisinde buluş stratejisine de yer verilebilir. Bunu yapmak için de bu stratejilerin altında yatan teorilerin öğretmenler tarafından bilinmesi ve her biriyle uyumlu olacak şekilde belirli öğretme yeteneklerini kullanmaları gerekmektedir, nadiren de olsa tek strateji uygulanabilmektedir.

Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi

Sunuş yoluyla öğretim stratejisi (*expository teaching strategy*), Ausubel (1968) tarafından geliştirilmiş olup, daha çok öğretmen merkezli bir stratejidir (Selim ve Shrigley, 1983:215) ve öğretmen konuyla ilgili örnekler vererek öğrencilerine bilgi aktarımında bulunan temel bilgi sağlayıcı konumundadır. Öğrencilere öncelikle yeni bir konuyu anlatmak, teori ve uygulama arasındaki ilişkileri göstermek, temel konuları tekrar vurgulamak ve özetleme için kullanılan uygun yöntemlerden biridir (Sola ve Ojo, 2007:126). Sunuş yoluyla öğretim, birçok öğrenci grubuyla çalışan öğretmenler tarafından kullanılan en eski öğretim stratejisi olarak bilinmekte ve geleneksel öğretim stratejisi olarak da literatürde yer alabilmektedir. Bu stratejinin materyallerle çalışılması sonucunda daha fazla konu anlatabilmeye izin vermesi nedeniyle zamandan tasarruf edilmesi ve sınıfın genel kontrolünün sağlanması olmak üzere öğretmenler açısından iki temel faydası bulunmaktadır (Jacobsen vd., 1993:180; Brownfield, 1996:11; Magliaro vd., 2005:50).

Sunuş yoluyla öğretim stratejisinin uygulanmasında, tündengelim yaklaşımı söz konusudur. Öğretmen konuyu ve kavramları tahtaya yazar ya da yansız öğrencilere gösterir. Görsel sunum öğrencilerin ilgisini çeker. Uygulamanın ikinci aşaması ise dersin öğrenme amaçlarıyla ilgili olup, öğretmenin birincil rolü dersin öğrenme amaçlarına yönelik sorular sorarak öğrencilerin derse katılımını sağlamak ve bu yolla konuları anlaşılır kılmaktır (Jacobsen vd., 1993:186). Öğretmenin anlatımına dayalı olan bu stratejide öğrencilerin derse uzun süre odaklanmaları çoğu kez mümkün olmayacağından öğrencinin konuya ilgisini çekmede ve öğrenme motivasyonunu sağlamada birtakım güçlükler söz konusu olabilir (Jacobsen vd., 1993:180-181; Brownfield, 1996:11). Bunu önlemenin yolu öğrencilerin aktif olarak derse katılımlarının sağlanmasıdır ki bu durumda öğretmen, gerektiğinde, soru sorarak öğrencilerin derse katılımlarını teşvik etmelidir. Bunu sağlamak için, öğretmen tek taraflı anlatım yerine ders içerisinde farklı stratejiler tercih etmeli ve öğrenci merkezli stratejileri de kullanmalıdır (Admore, 2011:37).

Tablo 1’de kavramların ve genellemelerin sunuş yoluyla öğretilmesi konusundaki aşamalarda öğretmen ve öğrencilerin yapabileceklerine yer verilmektedir. Kavramların sunuş yoluyla öğretilmesinde öğretmen kavramı tanımlar ve o kavramla ilgili terimleri açıklar, üst kavramlarla bağlantı kurar, buna göre olumlu ve olumsuz örnekler verir. Öğrenci ise öğretmenin ek olarak vermiş olduğu örnekleri olumlu ve olumsuz olarak açıklar ya da sınıflandırır ve kendisi farklı

örnekler verir. Genellemelerin sunuş yoluyla öğretilmesinde öğretmen genellemeleri belirler, genelleme kapsamında kavramları açıklar, olumlu ve olumsuz örnekler verir. Öğrenci ise kavramlarda olduğu gibi verilen örnekleri olumlu veya olumsuz olarak açıklar ya da sınıflandırır ve kendisi farklı örnekler verir.

Tablo 1. Kavramların ve Genellemelerin Sunuş Yoluyla Öğretilmesi Aşamaları

	Kavramlar	Genellemeler
Öğretmen	<ul style="list-style-type: none">• Kavramları tanımlamak ve terimleri açıklamak.• Üst kavramlarla bağlantı kurmak.• Olumlu ve olumsuz örnekler vermek.	<ul style="list-style-type: none">• Genellemeleri belirlemek.• Genelleme kapsamında kavramları açıklamak.• Olumlu ve olumsuz örnekler vermek.
Öğrenci	<ul style="list-style-type: none">• Öğretmenin ek olarak vermiş olduğu örnekleri olumlu ve olumsuz olarak açıklamak veya sınıflandırmak.• Farklı örnekler vermek.	<ul style="list-style-type: none">• Öğretmenin ek olarak vermiş olduğu örnekleri olumlu ve olumsuz olarak açıklamak veya sınıflandırmak.• Farklı örnekler vermek.

Kaynak: Jacobsen vd., 1993:190-191.

Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi

Bir öğretim stratejisi olarak, buluş yoluyla öğretimin literatürde ilk kez Bruner (1960) tarafından “*The Process of Education*” başlıklı kitabında kullanıldığı ifade edilmektedir (Chang, 2012:458; Huang ve Haung, 2017:1). Fakat bir başka çalışmada kökeninin Whitehead'in (1929) çalışmasına dayandığı belirtilmektedir (Druckman ve Ebner, 2017:349). Buluş yoluyla öğretim stratejisi (*guided discovery teaching strategy*) öğrenci merkezli bir öğretim stratejisidir ve üç önemli özelliği bulunmaktadır ki bunlar (Bicknell-Holmes ve Hoffman, 2000:313-314); (a) öğrenciler problem çözmeye ve keşfetme yoluyla bilgiyi oluşturur, bütünleştirir ve geneller; (b) öğrencileri belli kalıplar arasına sıkıştırılmaz; onlara esneklik sağlayarak bağımsız bir şekilde hareket etmelerine imkân tanır ve (c) öğrencinin var olan bilgi birikimiyle yeni bilgilerin entegre edilmesi konusundaki faaliyetleri içerir. Buluş yoluyla öğretimde, öğretmenin ders sırasında öğrencilere soru sorma, kavramlar arasında bağlantı kurmalarını isteme gibi faaliyetlerle öğrencilerin bilgiye ulaşmalarını sağlamasıyla öğrencilerin daha fazla bilgi edindiği ifade edilmektedir (Taylor vd., 1993:385). Buluş yoluyla öğretim yapılandırmacı öğretim türlerinden biri olup, bağımsız öğrenme, keşfetme, eleştirel düşünme ve problem çözmeye odaklanmaktadır (Akinbobola ve Afolabi, 2009:234).

Birçok öğretmen, buluş yoluyla öğretimde planlamanın gerekmediği, öğrencilere sorular sorarak gerçek dünyada gerçekleşen olayları keşfetmeye ihtiyaçları olduğu konusunda yanlış bir algıya sahiptir. Buluş yoluyla öğretimin planlama ve hazırlık aşamasında öğretmenin öğrencilerine kavramları ve genellemeleri anlamalarını sağlamak için ne tür örnekler vermesi gerektiği üzerine düşünmesi gerekmektedir. Daha sonra ise öğretmenden bu örnekleri sıraya koyması beklenmektedir. Hazırlık aşamasının son bölümünde ise öğrencilerin tahtada ya da yansıda kavramları ve genellemeleri görmemeleri nedeniyle, bu kavram ve genellemeleri kavrayabilmelerinin sunuş yoluyla öğretime göre daha fazla zaman aldığı göz önüne alınması gerekmektedir (Jacobsen vd., 1993:193-195). Benzer şekilde; Bruner (1960:21) buluş yoluyla öğretimde öğrencilerin öğrenmeleri gereken tüm konuları öğrenmelerinin çok fazla zaman aldığı ve müfredatta yer alan konuları öğretmek için çok fazla zamana ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir.

Buluş yoluyla öğretimde, öncelikle dersin amacına uygun şekilde öğrencilerin somut ders materyalleriyle (örnek olay, fiziksel madde vb.) çalışması sağlanır. Öğrencilere verilen bu materyallerin incelenmesiyle özelden genele doğru öğrencilerin bir sonuca ulaşması istenir. Bu şekilde öğrencilerin tümevarım yöntemini kullanmaları beklenir. Bu aşamadan sonra ise öğrencilere kavramlar aktararak öğrencilerin tümevarım yöntemiyle ulaşılmış oldukları sonuçlar ilişkilendirilir. Son aşamada ise öğrencilerin ulaştıkları sonuçlar genellenerek yeni elde ettikleri bilgiyi denemeleri sağlanır (Andrews, 1984:81). Jacobsen vd., (1993) ise bu aşamaları Tablo 2'deki gibi özetlemiştir.

Tablo 2. Buluş Yoluyla Öğretimin Aşamaları

Öğretmen	1. Örnek verir.
Öğrenci	2. Örneği açıklar.
Öğretmen	3. Başka bir örnek verir.
Öğrenci	4. İkinci örneği açıklar ve ilk örnekle karşılaştırır.
Öğretmen	5. Ek örnekler verir ve olumsuz örnekler sunar.
Öğrenci	6. Örnekleri karşılaştırır ve kıyaslar.
Öğretmen	7. Öğrenciden örnekler arasındaki ilişkileri ve özellikleri hızlı bir şekilde bulmasını ister.
Öğrenci	8. Tanımlamaları veya ilişkileri açıklar.
Öğretmen	9. Öğrencilerden başka örnekler vermelerini ister.

Kaynak: Jacobsen vd., 1993:198.

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi (*inquiry teaching strategy*) birincil ve ikincil veriler yoluyla problemin çözümüne dayanan bir yaklaşımdır; bir kavramı, teoriyi veya soruyu anlama, bilgiyi bulma veya elde etme ve problemi incelemek için bu bilgileri kullanma sürecidir (Kitot vd., 2010:266). Araştırma-inceleme yoluyla öğretim, sınıfın araştırma faaliyetlerinin odak noktası olarak görülen ders içeriğiyle ilgili problemlerin öğretmen tarafından öğrencilere verilmesiyle başlamaktadır. Öğrenciler problemlere geçici çözümler ya da hipotezler oluşturarak, bu hipotezlerin değişkenlerine uygun veriler toplayarak ve bu verileri analiz ederek problem üzerinde çalışmaktadırlar. Bu stratejide, öğrenciler sadece problemle ilgili içerikleri öğrenmekle kalmamakta, aynı zamanda gelecekteki araştırmalarda problemlerin çözüm süreçlerine ilişkin bilgiler de elde edebilmektedirler (Jacobsen vd., 1993:212).

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi öğrenci merkezli bir yöntemdir. Bu strateji, elde edilen bilgilerin yorumlanmasında öğrencilerin düşünmelerine ve hayallerini kullanmalarına imkân sağlamakta, aynı zamanda da öğrencinin eleştirel düşüncelerini geliştirmesini sağlamaktadır. Öğretmen bu stratejide bilgiyi gösteren değil, bilgiyi elde etmede yardımcı ve rehber konumundadır (Kitot vd., 2010:265). Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi (Jacobsen vd., 1993:215-216); (a) öğretmenin problemi sınıfa aktarması, (b) hipotezlerin oluşturulması, (c) hipotezlerin geçerliliğinin test edilmesi için verilerin toplanması ve (d) veriler kullanılarak hipotezlerin analiz edilmesi şeklindeki dört sıralı aşamadan oluşmaktadır.

Tablo 3'de araştırma-inceleme yoluyla öğretimin aşamaları yer almaktadır. Bütün aşamalar öğretmenin rehberliğinde öğrenciler tarafından yerine getirilmektedir.

Tablo 3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretimin Aşamaları

Öğrenciler (Öğretmenin rehberliğinde)	1. Problemi tanımlamak
	2. Hipotezler oluşturmak
	3. Veri toplamak
	4. Verileri analiz etmek ve sonuca ulaşmak

Kaynak: Jacobsen vd., 1993:216.

Öğretmenlerin derslerinde kullandıkları öğretim stratejileri ile öğrencilerin derslerde anlatılan konuları öğrenme yöntemleri arasında uyum sağlanabilirse, öğretim yönteminin amacına ulaşmış olduğu ifade edilebilir. Özellikle, yapılandırmacı (buluş yoluyla) öğretim programlarıyla birlikte öğrenme sorumluluğu öğrenciye, rehberlik etme görevi ise öğretmene verilmektedir. Geleneksel öğretim stratejilerinin (sunuş yoluyla) yanı sıra yapılandırmacı öğretim tekniklerinin kullanılması öğrencilerin konuyu daha iyi kavramalarını ve konuyla ilgili detaylı açıklamalar yapabilmelerini ve çeşitli örnekleri rahatlıkla verebilmelerini sağlamaktadır (Saracaloğlu vd., 2011:2427).

LİTERATÜR TARAMASI

Öğretmenlerin derslerinde uyguladıkları öğretim stratejilerine yönelik ilgili literatür incelendiğinde, çalışmaların genellikle turizm alanı dışında olduğu görülmektedir. Söz gelimi, Türkçe öğretmenlerinin (Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Gencel, 2011), fen bilgisi öğretmenlerinin (Saracaloğlu, Yenice ve Gencel, 2011; Kubat, 2016; Yılmaz, 2017), sosyal bilgiler öğretmenlerinin (Akpınar ve Aydemir, 2012) tercih ettikleri öğretim stratejilerine yönelik çalışmalara rastlanmaktadır. Öğretmenlerin derslerinde uyguladıkları stratejilerin neler olduğunu araştıran çalışmaların yanı sıra tercih edilen öğretim stratejilerinin bazı değişkenlere göre farklılaşma durumlarını inceleyen çalışmalar da mevcuttur. Türkçe öğretmenlerinin (Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Gencel, 2011), fen bilgisi öğretmenlerinin (Saracaloğlu, Yenice ve Gencel, 2011; Kubat, 2016; Yılmaz, 2017) derslerinde tercih ettikleri öğretim stratejilerinin farklı değişkenlere göre farklılaşma durumlarını araştıran ve öğretim stratejilerinin birbirleriyle kıyaslamalarına yer veren çalışmalar da (Sülün vd., 2006) mevcuttur.

Öğretim stratejilerinin uygulanmasında çeşitli yöntemler uygulanabilmektedir. Yöntemler özellikle turizm ve ağırlama eğitimi veren okullar açısından değerlendirildiğinde, kullanılan yöntemler arasında rol oynama (Cho vd., 2006; Todorina, 2011; Brown vd., 2018), örnek olay (Okumuş ve Wong, 2004), video, film izleme ve uygulamalı eğitim (Lopa ve Wray, 2015), grup projeleri, dersin öğretmen tarafından anlatılması, öğrenci sunumları, misafir konuşmacı ve tartışma/beyin fırtınası (Hsu ve Li, 2017), tartışma ve küçük grup aktiviteleri (Deale vd., 2010), staj (Brown vd., 2018) yer almakta ve Okumuş ve Wong (2004) bu stratejilerin olumlu ve olumsuz yönlerini incelemektedir.

Adukaite vd., (2016) tarafından Güney Afrika'da turizm eğitimi veren bir lisede dijital teknolojinin eğitimdeki rolüne yönelik yapılan çalışmada bilgi iletişim teknolojilerinin öğrencilerin otantik öğrenme deneyimi elde etmelerinde yardımcı olduğu; bu teknolojileri kullanmanın derste öğrencinin ilgisini çekme konusunda faydasının olduğu; ayrıca öğrencinin katılımı ve motivasyonunu sağladığı da ifade edilmektedir.

Brown vd., (2018) staj uygulamalarının öğretmen eşliğinde verilen buluş yoluyla öğretim stratejisi yöntemlerinden biri olduğunu ve rol oynama, video ve saha ziyaretleri gibi gözleme dayalı eğitim ve sektörden misafir konuşmacının eğitime dahil olmasının öğrencilerin staj uygulamalarında başarılı olmalarını sağladığını belirtmektedir.

Okumuş ve Wong (2004) turizm ve ağırlama eğitimi veren okullardaki stratejik yönetim derslerindeki öğretim yöntemlerinin değerlendirilmesine yönelik yapmış oldukları çalışmada en çok kullanılan yöntemin örnek olay yöntemi olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca, tek bir yöntemin benimsenmemesi, bunun yerine örnek olay, dersin öğretmen tarafından anlatımı, saha çalışması, misafir konuşmacı, video gibi birkaç yöntemin bir arada kullanılmasının önemi üzerinde durmaktadırlar.

Cho vd., (2006), öğretmen, öğrenci ve otel yöneticisi bakış açısıyla turizm ve ağırlama eğitimi değerlendirdikleri çalışmada, rol oynamanın ilişki kurma yeteneğini geliştirme açısından etkili öğretim yöntemi olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Rol oynama dışında proje ödevi verme, örnek olaylar, öğrenci sunumları diğer etkili olan öğretim yöntemleridir. Aynı çalışmada öğrenci ve eğitimciler bilginin analiz edilmesi, bilginin toplanması, girişimcilik ve eyleme geçme yeteneğinin kazanılmasında proje ödevlerinin; anlamlandırma yeteneğinin kazanılmasında örnek olayların en etkili öğretim yöntemi olduğunu vurgulamaktadırlar.

Deale vd., (2010) mevcut turizm ve ağırlama eğitimlerinde kullanılan öğretim yöntemlerini inceledikleri çalışmada, en sık kullanılan yöntemin sunuş yoluyla öğretimde yer alan öğretmen merkezli ders anlatımının olduğu, onu sırasıyla tartışma, küçük grup aktiviteleri ve öğrenci sunumlarının takip ettiği elde edilen bulgular arasındadır. Şaşırtıcı şekilde, örnek olay yöntemi panel/sempozyum/forumdan sonra en az kullanılan ikinci yöntem olarak dikkat çekmektedir.

Hsu ve Li (2017) Hong Kong'da turizm ve ağırlama eğitimi alan öğrenciler bakış açısıyla öğretim yöntemlerine yönelik yapmış oldukları çalışmada, grup projelerinin, dersin öğretmen tarafından anlatılmasının, öğrenci sunumlarının, misafir konuşmacının ve tartışma/beyin fırtınasının en sık tercih edilen öğretim yöntemlerinden olduğu belirtilmektedir. Öğretim yöntemleri etkililik açısından değerlendirildiğinde ise staj, örnek olay ve bireysel projelerin en etkili yöntemler olduğu vurgulanmaktadır. Drama/oyun/rol oynama yöntemlerinin ise bu çalışmanın aksine verimli olmadığı ifade edilmektedir.

Öğretim stratejilerinin uygulanmasında kullanılan yöntemlerin üstün ve zayıf yönlerine de odaklanan Okumuş ve Wong (2004) yaptıkları çalışmada, sunuş yoluyla öğretimde öğretmen merkezli ders anlatımının zayıf yönlerinin öğrencinin derse katılımının düşük olması, öğrencinin canının sıkılması ve aktif katılımı öğrenen öğrenciler için etkisinin düşük olması; üstün yönlerinin ise güncel bilginin elde edilmesi, belli konulara odaklanılabilmesi, sınıf kontrolünün kolaylığı vb. olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

İlgili literatür değerlendirildiğinde, öğretim stratejilerine yönelik yapılan çalışmaların turizm alanı dışında eğitim veren okullarda ele alındığı görülmüş olup turizm alanıyla ilgili böyle bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buna ilave olarak, turizm alanında yapılan çalışmalar genellikle öğretim yöntemlerine odaklanmış durumdadır. Turizm alanında öğretim stratejilerinin üstün ve zayıf yönlerine yönelik çalışmaların kısıtlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenlerinin derslerinde ağırlıklı olarak uyguladıkları öğretim stratejilerine ilişkin görüşlerine bağlı olarak turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri özelinde öğretim stratejilerinin neler olduğunun ve bu öğretim stratejilerinin uygulanmasında dikkate alınması gerekenlerin belirlenerek ilgili bilgi birikimine katkı sağlamaktır.

YÖNTEM

Yöntem başlığı altında, nitel araştırma yöntemleri kapsamında araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin analizi, geçerlik, güvenilirlik çalışmaları ve etik durumlara detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenlerinin derslerinde uyguladıkları öğretim stratejileri, bu stratejilerin uygulanmasında kullanılan öğretim yöntemi ile bu öğretim stratejilerinin üstün ve zayıf yönlerinin araştırıldığı bu çalışma, öğretmenlerin görüşlerine başvurulması amacıyla nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırmalar, araştırmacının dünyayı ve çevrede olup bitenleri anlama ve yorumlamasına dayalı olan araştırmalar olup örnek olay, kişisel deneyimler, gözlem, yaşamdan hikayeler, görüşmeler (odak grup görüşmeleri de dahil), açık uçlu sorulara cevaplar, ses kayıtlarının çözümlenmesi, insan yapımı olan nesnelere ve yazılı doküman incelemesi gibi veri toplama tekniklerinin kullanılmasını içermektedir (Kozak, 2014; Sekaran ve Bougie, 2016:332; Denzin ve Lincoln, 2018:43). Nitel araştırmalarda genellikle çevreyle ilgili veriler, süreçle ilgili veriler ve algılara ilişkin veriler olmak üzere üç tür veri toplandığı ifade edilmektedir (LeCompte ve Goetz, 1982a:388). Bu çalışmada öğretmenlerin öğretim stratejileriyle ilgili algılarına ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Nitel araştırmalar, kültür analizi, olgubilim, kuram oluşturma, durum çalışması ve eylem araştırması desenlerinden oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Olgubilim araştırma deseni, araştırmacının araştırma amacı dahilinde görüşme yaptığı ve araştırma konusuna dahil olan olguyu deneyimlemiş olan katılımcıların o olguyu deneyimleme ve tanımlama şeklini bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koyduğu araştırmalardır (Creswell ve Creswell, 2018:50). Ayrıca olgubilim araştırmaları, başlıca veri toplama kaynağının görüşme olduğu, katılımcıların bir olguya ilişkin deneyimleri, algıları ve bu olgulara yükledikleri anlamları ortaya çıkarmaya dayalı olan nitel bir araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2013:85). Buradan hareketle, öğretmenlerin öğretim stratejilerine ilişkin deneyimleri, tecrübeleri, algılamaları ve onları nasıl anlamlandırdıklarını derinlemesine belirlemeye yönelik yapılan bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim desenine başvurulmuştur. Ayrıca, zaman sınırlaması nedeniyle öğretmenlerin öğretim stratejilerine ilişkin belli bir andaki görüşlerini ortaya koyan bir çalışma olması nedeniyle bu çalışma anlık/yatay kesitsel bir araştırma (Coşkun vd., 2015:70) niteliği taşımaktadır.

Çalışma Grubu

Çalışmanın veri toplama alanı Kayseri'de turizm eğitimi veren Erciyes Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesidir. Bu kurumda görev yapan turizm meslek, yabancı dil ve genel kültür dersleri öğretmenlerinden yapılandırılmış bire bir ve odak grup görüşmeleri ile birincil veri toplanmıştır. Bu çalışmada verilerin toplanması için olasılığa dayalı olmayan örnekleme türlerinden amaçlı (kasti) örnekleme türü kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırma konusu dahilinde yoğun bir bilgi birikimine sahip olan kişilerin seçimi için nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan örnekleme türlerinden biridir (Palinkas vd., 2015:533). Katılımcıların belirlenmesi aşamasında ise amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Şahin vd., 2020:5). Ölçüt örnekleme yönteminin mantığında daha önceden belirlenmiş olan önem kriterlerini karşılayan katılımcıların seçilmesi yer almaktadır (Patton, 2015:425). Turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğretmenleri kriter olarak belirlenip bu kritere uyan ve yoğun bir bilgi birikimine sahip olan öğretmenlerin katılımcı olarak seçilmesi gerekliliği, ölçüt örnekleminin tercih edilme sebebini oluşturmaktadır.

Veri toplama dönemi olan Kasım 2019'da Erciyes Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan 15 meslek dersi öğretmeni, sekiz yabancı dil dersi öğretmeni ve 18 genel kültür dersi öğretmeni bulunmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu yedi turizm meslek dersi öğretmeni, altı yabancı dil dersi öğretmeni ve beş genel kültür dersi öğretmeni olmak üzere toplam 18 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında 2019 yılı Kasım ayı içerisinde okulun toplantı odasında farklı tarihlerde olmak üzere görüşme yapılarak veri toplanmış olup

öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları Tablo 4'deki gibidir. Çalışma kapsamında görüşme yapılan turizm meslek dersi öğretmenlerinin üçü yiyecek ve içecek hizmetleri (pasta, mutfak, servis, bar), dördü konaklama ve seyahat hizmetleri (ön büro, kat hizmetleri, rezervasyon, operasyon) alanında olmak üzere toplam yedi öğretmenden oluşmaktadır. Yabancı dil dersi öğretmenleri üçü İngilizce, biri Almanca ve ikisi Rusça dili öğretmenleri olmak üzere toplam altı öğretmenden oluşmaktadır. Genel kültür dersi öğretmenleri ise ikisi Türk dili ve edebiyatı, biri matematik, biri kimya ve biri fizik derslerinin öğretmenleri olmak üzere toplam beş öğretmenden oluşmaktadır. Turizm meslek dersi öğretmenlerinden yiyecek ve içecek hizmetleri öğretmenleri Ö01, Ö02 ve Ö03 olarak; konaklama ve seyahat hizmetleri öğretmenleri Ö04, Ö05, Ö06 ve Ö07 olarak; yabancı dil dersi öğretmenleri Ö08, Ö09, Ö10, Ö11, Ö12 ve Ö13 olarak; genel kültür dersi öğretmenleri ise Ö14, Ö15, Ö16, Ö17 ve Ö18 olarak kodlanmış ve görüşlerine bu kodlar doğrultusunda yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı

Unvan	Kodlama	n	%
Turizm Meslek Dersi Öğretmeni		7	38,89
<i>Yiyecek ve İçecek Hizmetleri</i>	Ö01, Ö02, Ö03	3	
<i>Konaklama ve Seyahat Hizmetleri</i>	Ö04, Ö05, Ö06, Ö07	4	
Yabancı Dil Dersi Öğretmeni		6	33,33
<i>İngilizce Dili</i>	Ö08, Ö09, Ö10	3	
<i>Almanca Dili</i>	Ö11	1	
<i>Rusça Dili</i>	Ö12, Ö13	2	
Genel Kültür Dersi Öğretmeni		5	27,78
<i>Türk Dili ve Edebiyatı</i>	Ö14, Ö15	2	
<i>Matematik</i>	Ö16	1	
<i>Fizik</i>	Ö17	1	
<i>Kimya</i>	Ö18	1	

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun ilk bölümünde araştırmanın yapılma amacına ilişkin bilgilendirme ve katılımcıların unvanlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise araştırma konusuna uygun şekilde belirlenmiş olan açık uçlu üç görüşme sorusuna yer verilmiştir. Cevap aranan görüşme soruları aşağıdaki gibidir:

1. Derslerinizde hangi öğretim stratejilerini (sunuş/buluş/araştırma ve inceleme yolu ile öğretim) daha fazla kullanıyorsunuz?
2. Bu stratejilerle konu anlatırken nelere dikkat edersiniz?
3. Uygulanan bu stratejilerin size göre üstün ve zayıf yönleri nelerdir?

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde araştırmacılar öncelikle verinin toplanacağı kurumda araştırma izni alabilmek adına Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurmuşlardır. Müdürlükten verilen yazılı onaya istinaden okul müdürüyle görüşme yapılmış ve öğretmenlerin uygun oldukları zaman dilimlerinde araştırmanın yapılmak istendiği iletilmiştir. Ziyaret öncesi gerçekleşen bu aşamalar tamamlandıktan sonra, araştırmacılar okulu ziyaret etmiş ve veri toplama aşamasına geçilmiştir. Araştırmacılar tarafından nitel veri toplama yöntemlerinden yapılandırılmış görüşme tekniğiyle okulun toplantı salonunda odak grup ve bire bir görüşmeler gerçekleştirilerek veri toplanmış, elde edilen veriler ışığında analizler yapılmıştır. Turizm meslek dersi öğretmenleri alanlarına bağlı olarak ders müfredatına göre dersi nasıl işlemeleri gerektiğine ilişkin ortak karar almaları ve bu kararı derslerinde uyguladıklarını ifade etmeleri nedeniyle talepleri doğrultusunda bu iki öğretmen grubuyla odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri, sosyal bilimlerde başlangıç çalışması niteliğindeki araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır, bire bir görüşme ve anketlerle birlikte kullanılsa da konu ile ilgili detaylı bilgiler elde edildiğinden en sistematik veri toplama yöntemlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Çokluk vd., 2011:97). Yabancı dil ve genel kültür derslerinin öğretmenleri ile bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmacıların Kasım 2019'da okulu ilk ziyaretinde turizm meslek dersi öğretmenleriyle iki ayrı grup şeklinde odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Yiyecek ve içecek hizmetleri öğretmenleri ile yapılan görüşme yaklaşık 45 dk. sürmüştür, konaklama ve seyahat hizmetleri öğretmenleri ile yapılan görüşme yaklaşık 1 saat 15 dk. sürmüştür. Bir sonraki hafta yabancı dil öğretmenleri ve daha sonraki hafta genel kültür dersi öğretmenleriyle bire bir görüşme gerçekleştirilmiş ve görüşmeler 15-25 dk. arasında sürmüştür. Görüşmeler başlamadan önce araştırmacılar katılımcıları konu hakkında bilgilendirmiş; verilen bilgilerin gizli tutulacağı ve elde edilen verilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı araştırmacılar tarafından katılımcılara beyan edilmiştir. Görüşme soruları katılımcılara ayrı ayrı yöneltilmiş ve her bir soruya ilişkin görüşlerini detaylı bir şekilde aktarmaları talep edilmiştir. Görüşmelerde ses kaydının alınması katılımcılar tarafından onaylanmadığından araştırmacılar konuşulanları not almışlardır. Görüşmeler için okulun toplantı salonu kullanılmış olup gün içinde öğretmenlerin boş ders saatlerinin olduğu dönemde bu görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Veri analizi sürecinde öncelikle, katılımcılarla yapılan görüşmelerde araştırmacılar tarafından alınan notlar bilgisayar ortamında her katılımcı için ayrı bir belge olacak şekilde tasnif edilmiş ve yazılı hale getirilmiştir. Nitel araştırmalarda veriler çok geniş ve kapsamlı olarak elde edildiğinden, bu verilerin dikkatli bir şekilde görüşme notlarından çıkartılması önem arz etmektedir (Cohen vd., 2018:668). Nitel araştırma yaklaşımının kullanılmış olduğu bu araştırmada, görüşmelerden elde edilen verilerin analizi için içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi görüşmeler, günlükler, dokümanlar gibi metne dayalı verilerin analiz edilmesi, bu verilerden anlam oluşturma çabası ve nitel verilerin anlamlandırılacak şekilde çıkartılması olarak ifade edilmektedir (Patton, 2015:790). Bu bağlamda, analiz sürecinde içerik analizi kapsamında tümevarımcı içerik analizi kullanılmıştır. Tümevarımcı içerik analizi elde edilen verilerin açık kodlama, kategoriler oluşturma ve verileri özetleme yoluyla tasnif edilmesidir; araştırmaya konu olan olgu ile ilgili daha önce çalışma yapılmadığında ya da bilgi parçalanmış ve açık olmadığı zamanlarda bu tür analizin kullanılması tavsiye edilmektedir (Elo ve Kyngäs, 2008). Aynı zamanda tümevarımcı içerik analizi verilerin kodlanması yoluyla verilerin arka planında bulunan kavramları ve bu kavramlar içerisinde var olan ilişkileri ortaya çıkarmayı amaçlayan bir analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013:259). Nitel verilerin analizinde Nvivo nitel araştırma

programı kullanılmıştır. Nvivo’da her bir soru için her katılımcının vermiş olduğu cevaplara ilişkin kodlar oluşturulmuştur. Kodlar arasındaki ilişkiler incelenerek bu kodların belli temalar altında toplanması sağlanmış ve araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Bu temaların belirlenmesinde araştırmacının amacı ve görüşme soruları temel alınmıştır. Her bir temanın ilgili soruyu açıklamasına dikkat edilmiştir. Her bir soru için o kategori ve temaya katılan öğretmenlere ilişkin frekans ve/veya yüzdeleri ifade eden tablolaştırma yapılmış ve bu tablolar araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır. Yorumlama esnasında katılımcıların düşüncelerini yansıtmak ve ilgili temaları desteklemek amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiş ve raporlaştırma yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013:259-274). Öğretmenlere “Ö01, Ö02, Ö03...” şeklinde kodlar verilerek öğretmenlerin kimliklerinin gizli tutulması amaçlanmıştır.

Geçerlik, Güvenirlik Çalışmaları ve Etik Durumlar

Nitel araştırmaların güven duyulabilirliğini sağlama konusundaki en önemli kriterler geçerlik ve güvenirlik kriterleridir. Geçerlik, bulguların doğru bir şekilde yorumlanma derecesi ile ilgili olup (Kirk ve Miller, 1986:20) iç geçerlik ve dış geçerlik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Lecompte ve Goetz, 1982b). Dış geçerlik araştırma sonuçlarının genellenebilirliğiyle ilişkili olup araştırma sonuçları benzer ortamlara ve durumlara genellenebildiği ölçüde çalışmanın dış geçerliğinin sağlandığı ifade edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013:292). Bu araştırma kapsamında farklı kategorilerde eğitim veren öğretmenlerin görüşlerine yer verilmesi ve bu görüşlerin aynı kategorideki farklı derslerde birbiriyle tutarlı olması araştırmanın dış geçerliğini artıran unsurlardır. Farklı uygulamalar ve farklı süreçler izlenerek araştırmanın iç geçerliğinin sağlanması mümkündür. Bu araştırmada iç geçerlik, zengin ve yoğun tanımlama (Creswell ve Creswell, 2018:274) yoluyla sağlanmıştır. Bu bağlamda katılımcıların görüşlerine doğrudan alıntılar yapılarak yer verilmiş, bu görüşler doğrultusunda temalar ortaya çıkartılmış ve araştırmanın geçerliği artırılmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırmalarda güvenirlik araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgili olup geçerlik kriterine benzer şekilde dış güvenirlik ve iç güvenirlik olmak üzere iki şekilde incelenebilmektedir (Lecompte ve Goetz, 1982b). Nitel araştırmalarda veriler kişiden kişiye sürekli değişebilmekte olduğundan benzer gruplarda çalışmanın tekrarlanması durumunda aynı sonuçlara ulaşılama durumu söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2013:293). Bu nedenle nitel araştırmalarda dış güvenirliğin sağlanması ihtimali düşüktür. Bu araştırmada, Lecompte ve Goetz (1982b) tarafından açıklanan ve dış güvenirliği artıran beş önemli durumdan ikisinin - katılımcıların görev yapmış oldukları okulun ve branşlarının açıkça tanımlanmış olması, veri toplama ve analiz yöntemleri ile ilgili ayrıntılı açıklamaların yapılmış olması- sağlanması araştırmanın dış güvenirliğini artırmaktadır. Araştırmacılar çalışmanın iç güvenirliğini sağlamak için ise birlikte çözümleme yapmışlar; kodlama ve temalaştırma sürecini birlikte tartışarak yürütmüşler; bu süreçte fikir birliğine vararak nihai kodlara ve temalara ulaşmışlardır. Ortaya çıkan bu kodlar ve temalar araştırmacıların ortak fikrini yansıtmış ve araştırmacıların görüşlerinin uyum içinde olmasını sağlayarak araştırmanın güvenirliğini artırmıştır. Araştırma sürecinin her aşamasında araştırmacılar ortak bir görüş birliği içerisinde hareket etmişler ve görüş birliği sağlandıktan sonra bir sonraki aşamaya geçmişlerdir. Araştırmanın süreçlerinin bu şekilde yürütülmüş olması ve araştırmanın ham verilerinin arşivlenmesi ve denetime açık olması araştırmanın güvenirliğini artıran unsurlar olarak görülmektedir (Creswell ve Creswell, 2018:275-276; Yıldırım ve Şimşek, 2013:293-298).

Araştırma etiğinde evrensel olarak kabul gören ana etik ilkeler olan bilinçli onay, gizlilik, özel hayata saygı ve zarar vermemek, aldatmama/yanıltmama ve verilere sadık kalma (Yıldırım ve Şimşek, 2013:122-124) etik ilkelerine uyularak katılımcılardan veri toplanmıştır. Bu bağlamda,

görüşmeye başlamadan önce katılımcı olan öğretmenlere araştırmanın bilimsel bir araştırma olduğu ve sonuçlarının sadece bilimsel amaçlarla kullanılacağı, üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı, araştırmaya katılımı herhangi bir zorunluluk olmadığı ve gönüllülük esasına dayandığı, katılımcıların araştırmanın herhangi bir aşamasında ayrılacakları hatırlatılmış ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, Tracy (2010:847-848) tarafından ortaya atılmış olan üç araştırma etiğinden biri olan “çıkış etiği” boyutuna göre katılımcıların gizliliğini korumak adına bu araştırma kapsamında katılımcılar Ö01, Ö02, Ö03 şeklinde kodlanmıştır.

BULGULAR

Erciyes Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerle odak grup görüşmesi ve bire bir görüşme yapılarak araştırma kapsamında yer alan araştırma sorularına cevap aranmıştır. Yapılan görüşmelerde elde edilen veriler görüşme sorularına göre ayrı ayrı sınıflandırılmış ve ulaşılan bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Derslerde Kullanılan Öğretim Stratejileri

Öğretmenlere öncelikle derslerinde en sık kullandıkları öğretim stratejilerinin neler olduğuna yönelik soru yöneltilmiş olup bu soruya ilişkin cevaplar Tablo 5’de yer almaktadır. Buna göre, turizm meslek dersi öğretmenleri çoğunlukla sunuş yoluyla öğretim stratejisini uygulamaktadır. Yabancı dil derslerinde İngilizce dersi öğretmenleri sunuş yoluyla öğretim stratejisini benimserken Almanca ve Rusça dersi öğretmenleri buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisine daha çok önem vermektedir. Genel kültür derslerinin öğretmenleri ise derslerinde genellikle sunuş yoluyla öğretim stratejisini kullanmaktadır.

Tablo 5. Derslerde En Sık Kullanılan Öğretim Stratejileri

Katılımcı	Turizm Meslek Dersi							Yabancı Dil Dersi						Genel Kültür Dersi						n
	Ö01	Ö02	Ö03	Ö04	Ö05	Ö06	Ö07	Ö08	Ö09	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18		
<i>Sunuş</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓		✓	14	
<i>Buluş</i>				✓	✓	✓				✓		✓	✓						6	
<i>Araştırma-İnceleme</i>				✓	✓					✓	✓		✓				✓	✓	7	

Öğretmenlerin derslerinde en sık kullandıkları öğretim stratejilerine yönelik vermiş oldukları cevaplar analiz edildiğinde, sunuş yoluyla öğretimi tercih eden öğretmenlerin derslerde öğrenci katılımının düşük kalması nedeniyle dersleri kendilerinin anlattıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu görüşü bazı öğretmenler aşağıdaki ifadelerle desteklemektedir:

“Dersleri bizim anlatmamız önemli. Dersleri biz anlattığımız için sunuş yoluyla öğretim stratejisini kullanıyoruz diyebilirim.” (Ö01)

“Öğrencilerin katılımı düşük kaldığından yiyecek ve içecek hizmetleri öğretmenleri olarak genellikle dersleri biz anlatıyoruz. Diğer öğretim stratejilerini uygulamada zorlanıyoruz.” (Ö02)

“[...] sunuş yoluyla öğretim stratejisini ağırlıklı olarak kullanıyoruz diyebilirim.” (Ö09)

Buluş yoluyla öğretim stratejisini ağırlıklı kullandığını belirten öğretmenlerin cevaplarına yönelik yapılan analizde, öğretmenlerin belirgin bir şekilde sadece bu yöntemi kullanmadıkları/kullanamadıkları görülmektedir. Bu görüşü Ö13 “Öğretmenler olarak dersleri biz anlatsak ve sunuş yoluyla öğretimi kullansak da genel olarak bakıldığında buluş yoluyla öğretim stratejisini uyguluyorum diyebilirim.” şeklindeki ifadeleriyle desteklemektedir.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini ağırlıklı kullandığını belirten öğretmenlerin cevaplarına yönelik yapılan analizde ise öğretmenlerin bu stratejiyi diğer stratejilerden ayırt edici biçimde kullanmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır:

“[...] az da olsa araştırma-inceleme yoluyla da ders işlediğim oluyor.” (Ö04)

“Rusça derslerinde genellikle araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanıyoruz.” (Ö12)

“Genellikle araştırma-inceleme çalışması yaptırıyorum.” (Ö17)

Yapılan içerik analizi sonucunda her üç stratejiyi de kullandığını belirten öğretmenlerin zaman zaman sunuş ve/veya buluş ve/veya araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejilerini kullandıkları ifade edilmektedir. Buna yönelik Ö05 “Sunuş, buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretimi bir arada kullanmaya özen gösteriyorum.”, Ö11 “Daha çok buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini kullanıyorum.” ve Ö14 “Ben çoğunlukla sunuş ve araştırma incelemeyi birlikte kullanıyorum. Edebiyat derslerinde çoğunlukla araştırma incelemeyi, dil bilgisi anlatırken de sunuş ve buluşu bir arada kullanmaya özen gösteriyorum.” şeklinde görüşlerini ifade etmektedirler.

Öğretim Stratejilerinin Uygulanmasında Dikkat Edilen Hususlar

Öğretim stratejilerinin derslerde uygulanması sırasında öğretmenler tarafından dikkat edilen hususlar Tablo 6’da yer almaktadır. Tablo 6 incelendiğinde, sunuş yoluyla öğretimde anlatım şekli, değerlendirme ve yöntem temalarının, buluş yoluyla öğretimde değerlendirme, teknoloji kullanımı ve yöntem temalarının, araştırma-inceleme yoluyla öğretimde ise yöntem temasının olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Öğretim Stratejilerinin Uygulanmasında Dikkat Edilen Hususlar

Strateji	Tema	Kod	n
Sunuş	Anlatım Şekli	Akıllı tahta (3), öğrenciye ismiyle hitap etme (2), öğretmen tarafından anlatım (1), sınıfta dolaşma (2), tekrar anlatım (1), uygulamalı anlatım (4), yansidan anlatım (4)	17
	Değerlendirme	Öğrenci katılımı (2)	2
	Yöntem	Bir sonraki ders hakkında bilgi (1), gruplara ayırma (1), not aldırma (2), ödev verme (1), örnek verme (2), soru-cevap (4), uygulamalı eğitim (2), video izletme (1)	12
Buluş	Değerlendirme	Öğretmen tarafından yapılması (1)	1
	Teknoloji Kullanımı	Akıllı Tahta (1), Akıllı telefon uygulamaları (5)	6
	Yöntem	Gruplara ayırma (3), örnek olay (3), örnek verme (1), rol oynama (5), soru-cevap (2), uygulamalı eğitim (4)	18
Araştırma-inceleme	Yöntem	Dilsiz Harita Kullanımı (1), Ödev verme (4), sektörle görüşme (1), sunum yaptırma (1)	7

Sunuş yoluyla öğretim stratejisinde özellikle İngilizce öğretmenlerinin ders anlatımı sırasında akıllı tahtayı aktif kullandıkları belirtilmektedir. Ö08 *“Ders anlatımı sırasında teknolojiden de faydalanıyorum. İngilizce derslerinde öğretim aracı olarak akıllı tahtayı sıklıkla kullanıyorum.”* sözleriyle ve Ö10 *“Öğrencilere konuyu anlatırken akıllı tahta kullanıyorum.”* şeklindeki ifadeleriyle akıllı tahtanın aktif kullanımına vurgu yapmaktadır. Sunuş yoluyla öğretimde öğretmenlerin sınıf içinde dolaşarak ders anlattığı ve öğrencilere ismiyle hitap ettiği belirtilmektedir. Ö08 *“Sıraların arasında dolaşarak ders anlatıyorum.”* ve Ö10 *“Dersi ben anlattığımdan masada oturmuyorum, sıraların arasında dolaşıyorum.”* diyerek konuya ilişkin görüşlerini ifade etmişlerdir. Ö01 ise *“Öncelikle dersi ben anlatıyorum.”* şeklindeki ifadesiyle dersin anlatımında öğretmenin aktif rol aldığını ve ders anlatımı sırasında Ö10 *“Derste sıralar arasında dolaşırken söz verdiğim öğrencilere isimleriyle hitap etmeye özen gösteriyorum.”*, Ö15 *“Mümkün olduğunca öğrencilere isimleriyle hitap etmeye çalışırım.”* şeklindeki ifadeleriyle öğrencilere ismiyle hitap etmenin önemine vurgu yapmaktadırlar. Anlatım şekli bakımından tekrar anlatım, uygulamalı ve yansız anlatıma önem verilmektedir. Konuya ilişkin olarak Ö01 *“Aynı zamanda, bazı derslerde anlattıklarımı tahtada tekrar anlatıyorum.”* diyerek tekrar anlatmaya yönelik görüşlerini belirtmektedir.

Turizm alanında eğitim veren mesleki ve teknik Anadolu liselerinde turizm meslek derslerinde uygulamalı eğitim mutlaka olması gereken bir anlatım şeklidir. Uygulama olmadan öğrencilerin konuyu ve anlatılanları anlamaları zor gözükmektedir. Ö02 *“Atölyelerimizde uygulamalı pasta ve mutfak eğitimi veriyoruz.”* ve *“[...] ürünü pişiriyoruz ve öğrencilere uygulamalı olarak ürünlerin sunumunun nasıl yapılabileceğini gösteriyoruz.”* ifadeleriyle, Ö03 *“Aynı zamanda bir otel mutfağında kullanılan ve atölyemizde bulunan aletleri öğrencilere tanıtarak ve göstererek öğrencilerin sektörde yabancılaşma çekmemelerini sağlamaya gayret ediyoruz.”* şeklindeki görüşleriyle uygulamalı eğitimin önemine vurgu yapmaktadırlar.

Sunuş yoluyla öğretim stratejisinde özellikle uygulamalı eğitimlerde değerlendirmelere öğrencilerin katılımının sağlanması da önemli olarak görülmektedir. Ö02 *“Değerlendirme aşamasında ise tüm öğrencilerin katılımını sağlıyoruz.”* ve Ö04 *“Uygulamalı ön büro ve rezervasyon derslerinde yapılan tüm işlemlerin dokümanını alarak öğrencilerin gözüyle ölçme ve değerlendirmeyi yapıyoruz.”* şeklindeki ifadeleriyle uygulamalı eğitimin önemini vurgulamaktadırlar.

Sunuş yoluyla öğretim stratejisinin uygulanmasında katılımcılar tarafından çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler arasında bir sonraki haftanın konusu hakkında bilgi verme, gruplara ayırma, not aldırma, ödev verme, örnek verme, soru-cevap, uygulamalı eğitim ve videolu eğitim yer almaktadır. Ö02 *“Uygulamalı derslerimizde bizim rehberliğimizde öğrencileri gruplara ayırıyoruz.”* diyerek gruplara ayırma yöntemini, Ö16 *“Öğrencilerin dikkatini toplama ve dersi dinleyip not almalarına dikkat ederim.”* şeklindeki ifadesiyle not aldırma yöntemini, Ö04 *“Öğrencilere ödevler vererek derse hazır gelmelerini sağlamaya çalışıyorum.”* diyerek ödev verme yöntemini kullandığını belirtmektedir. Ö01 *“Dersi anlatırken sektörden ve otellerin mutfaklarında yapılan işlerden örnekler vermeye özen gösteriyorum.”* ve Ö03 *“Uygulamalı derslerde sektörden örneklerle öğrencilerin zihinlerinde konunun daha iyi anlaşılmasını sağlıyoruz.”* şeklindeki görüşleriyle sektör bağlantılı olarak verilen örneklerin konunun öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılmasını sağladığını düşünmektedirler. Soru-cevap yöntemi daha çok buluş yoluyla öğretim stratejisinde uygulanan bir yöntem olsa da öğretmenlerin konuyu anlatırken öğrencilerin ilgisini çekme amaçlı soru sorması ve cevap beklemesi bu yöntemi aktif kullandıklarını göstermektedir. Ö01 *“Derslerde soru cevap yöntemiyle öğrencilerin derse katılımını ve ilgilerini çekmeye çalışıyorum.”*, Ö07 *“[...] on birinci ve on ikinci sınıfta ise öğrenciler staja gitmiş olmaları nedeniyle, uygulama alanlarını sektörde deneyimlemeleri sonucunda dersleri daha fazla ilgiyle takip ediyor ve dinliyorlar, sorular sorarak öğrenmeye daha hevesli ve istekli oluyorlar.”* ve Ö15 *“Aniden dikkatlerini çekecek şekilde sorular yönlendiririm.”* şeklindeki ifadeleriyle bu görüşü desteklemektedir. Uygulamalı eğitim yönteminin kullanılması, öğrencilerin konuya ilişkin bilgilerinin zihinlerinde yerleşmesi adına

önemli görülmektedir. Konuya ilişkin olarak Ö04 “Uygulamalı olarak verilen ön büro eğitiminde geçen hafta check/in yapılmış olan bir misafirin bu hafta check/out yapılmasını talep ederek sürecin devam etmesini sağlamak ve öğrencilerin bir konaklama işletmesinin ön büro departmanındaki iş/işlemleri deneyimleyerek öğrenmesini sağlamaktayız.” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Son olarak, video izletme yöntemini uygulayan Ö09 “Videolar açıp dinleme egzersizleri yaptırarak öğrencilerin kulak dolgunluğunun oluşmasını sağlamaya çalışıyoruz.” şeklindeki görüşüyle yabancı dil eğitiminde video izletmenin önemi üzerinde durmaktadır.

Buluş yoluyla öğretim stratejisinde dikkat edilen hususlar değerlendirme, teknoloji kullanımı ve yöntem olarak ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin dersteki performanslarına yönelik değerlendirme öğretmen tarafından yapılmakta ve Ö10 “Öğrencilerin dersteki performanslarına yönelik değerlendirmeleri de genellikle ben yapıyorum.” şeklindeki ifadeyle bu görüşü desteklemektedir. Teknoloji kullanımında akıllı tahta ve akıllı telefon uygulamalarının kullanılması önemli olarak görülmektedir. Ö13 “Akıllı tahtayı çok sık kullanıyoruz. Akıllı tahtadan Rusça dilinde eğitimi açıp dinleme yaptırıyorum.” diyerek yabancı dil eğitiminde akıllı tahtanın öneminden bahsetmektedir. Benzer şekilde Ö08 “Bunun yanında öğrencilerin İngilizce bilgilerini geliştirmeleri ve oyun oynayarak İngilizceyi öğrenmeleri adına Kahoot uygulamasına başvuruyoruz.”, Ö09 “Bunun yanında ders dışı aktivite olarak Eğitim Bilişim Ağı’nu (EBA) izlemelerini istiyorum.” ve Ö10 “Derslerde sorulan sorunun cevaplanması için program kullanıyorum. Örneğin, Random Name Picker programını kullanıyorum. Programı açıp, tüm sınıfın listesini yüklüyorum. Bir öğrenciye telefonu uzatıp programdan rastgele bir isim seçmesi için tuşa basmasını söylüyorum. Programda seçilen öğrenciye derste sorduğum soruyu cevaplamasını istiyorum. [...] Voscreen programını ve EBA’yı aktif kullanıyorum. Öğrencilerin izleyip öğrenmeleri ve kendilerini ders dışında da geliştirmeleri için bu programları kullanmalarını istiyorum. [...] Kahoot programını sıklıkla kullanıyorum ve öğrencilerin oyun oynayarak öğrenmelerini sağlıyorum.” şeklindeki detaylı görüşleriyle akıllı telefon uygulamalarının özellikle yabancı dil eğitimindeki önemine vurgu yapmaktadırlar.

Buluş yoluyla öğretim stratejisinde uygulanan yöntemler gruplara ayırma, örnek olay, örnek verme, rol oynama, soru-cevap ve uygulamalı eğitim olarak ön plana çıkmaktadır. Ö09 “Ayrıca belirli gün ve haftalarda İngilizce dilinde pano hazırlanması için öğrencileri görevlendiriyorum.” ve Ö11 “Ayrıca yabancı dil panosunda belirli gün ve haftalarda Almanca dilindeki hazırlıkları öğrencilerle birlikte yapıyoruz.” şeklindeki görüşleriyle yabancı dilde eğitim konusunda gruplara ayırmanın önemli olduğunu belirtmektedirler. Bir diğer yöntem olan örnek olay buluş yoluyla öğretimde sıklıkla başvurulan bir yöntemdir. Ö06 “Bizim verdiğimiz örneklerin yanında öğrencilerin konaklama işletmelerinde yapmış oldukları stajlarda karşılaştıkları olumlu ve olumsuz örnekleri anlatmalarını istiyoruz (bir misafirle tartışma konusu ve çözümü, hizmetlerinden ötürü misafirin hediye vererek öğrenciye teşekkür etmesi, turistlerle yaşamış oldukları diyaloglar gibi)” ve Ö17 “Bir konu işlenirken konuya ait matematiksel formülleri direkt vermek yerine konu bilgilerini vererek nelere nasıl bağlı olduğunu keşfetmelerini ve formülleri önce kendilerinin ortaya koymalarını sağlıyorum.” şeklindeki ifadeleriyle buluş yoluyla öğretim stratejisinde örnek olayların kullanımı ve öğrencinin konuyu daha iyi kavramasının sağlanması üzerinde durmaktadırlar. Örnek verme yönteminde Ö14 “Anlattığım konu kapsamında örnekler vererek öğrencinin konuyu daha iyi kavramasını ve öğrencinin de benim vermiş olduğum örnekleri temel alarak buluş yoluyla kendi örneklerini vermelerini istiyorum.” diyerek örnek verme yöntemini uyguladığını belirtmektedir.

Rol oynama, buluş yoluyla öğretim stratejisinde kullanılan yöntemlerden biri olup katılımcılar tarafından en sık kullanılan yöntemdir. Ö06 “[...] resepsiyon deskinde misafiri karşılama şekli “role playing” şeklinde gösterilmekte, otel kayıt kartının nasıl doldurulacağı anlatılmaktadır.” ve Ö13 “Kaynak eksikliğinden dolayı biz anlatıyoruz fakat öğrencilere oyunlar oynatarak oyunlar üzerinden Rusça dilini geliştirmelerini sağlamaya çalışıyoruz. Ayrıca stajlarında kullandıkları diller bu oyunları oynamalarında faydalı oluyor.” şeklindeki ifadeleriyle rol oynamanın önemine değinmektedirler.

Buluş yoluyla öğretim stratejisinde soru-cevap yöntemini kullandığını ifade eden Ö15 “Zaman zaman ödüllü sorular yöneltir, öğrencilerin derse olan ilgisini artırmaya çalışırım.” şeklindeki ifadesiyle bu yöntemi bir ödüllendirme yöntemi olarak kullandığını ve öğrencilerin derse ilgisini çekmeye çalıştığını belirtmektedir. Son olarak uygulamalı eğitim yöntemini kullanan katılımcılar öğrencilere uygulamalı olarak eğitim vererek ve öğrencilerin o haftaki ders konusuyla ilgili uygulama yapmalarını sağlayarak konunun daha iyi anlaşılmasını sağladıklarını belirtmektedirler. Konuya ilişkin öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki şekildedir:

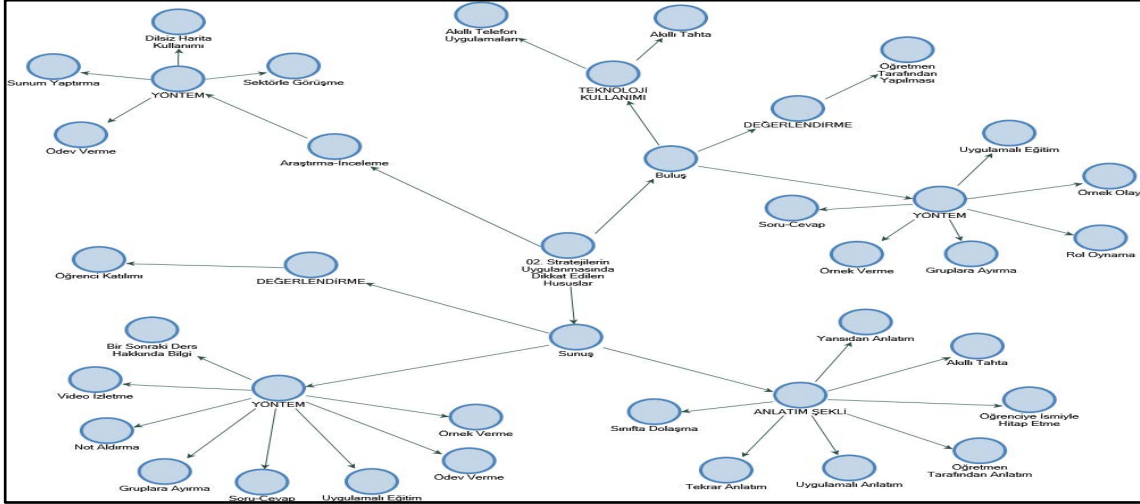
“Ayrıca bilgisayarlı rezervasyon sistemleri aracılığıyla nasıl rezervasyon alacakları ve bunu mülk yönetim sistemine nasıl işleyeceklerini uygulamalı olarak gösteriyoruz.” (Ö04)

“Mutfak dersleri için lüks otellerden temin edilmiş olan gerçek aşçı üniformalarını kullanıyoruz. O gün sorumlu olan öğrenciye bu aşçı üniformasını vererek öğrencinin o role girmesi ve o duyguyu yaşamasını sağlıyoruz. [...] Öğrenciye verilen bu sorumlulukla birlikte konaklama işletmelerinde yöneticiliğin ne kadar zor olduğunu uygulamalı bir şekilde öğrencilere gösteriyorum ve örnekler vererek açıklıyorum.” (Ö05)

“[...] konaklama sektöründe yer alan bütün hizmetleri uygulamalı olarak öğrencilere gösteriyoruz. Konaklama işletmelerinin servis bölümünde yer alan toplantılar aynı şekilde yapılmakta, restorana müzik konulmakta, kuver açma uygulamalı olarak gösterilmekte, resepsiyon deskinde “role playing” ile misafiri karşılama şekli gösterilmekte, otel kayıt kartının nasıl doldurulacağı anlatılmaktadır.” (Ö06)

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin uygulanmasında dikkat edilen hususlarda kullanılan yöntemler ön plana çıkmakta ve bu yöntemler dilsiz harita kullanımı, ödev verme, sektörle görüşme ve sunum yaptırma şeklinde oluşmaktadır. Ö05 “Araştırma-inceleme yoluyla öğretimde dilsiz harita kullanarak Türkiye’nin yedi coğrafyasına göre o bölgelerin tarihi, doğal güzellikleri, o bölgenin kültürü, gezilip görülecek yerler, nelerin yenilip içildiği gibi konularda araştırma yapmalarını istiyorum ve yaptıkları araştırmalara göre her bölgeyi grup olarak profesyonel turist rehberi gibi anlatmalarını ve tanıtmalarını talep ediyorum.” şeklindeki ifadesiyle dilsiz harita kullanımının önemini vurgulamaktadır. Sektörle görüşerek sahadan veri toplamaya dikkat çeken Ö04 “Öğrencileri gruplara ayırıyorum, ön büro hizmetleri dersi kapsamında konaklama işletmeleri yöneticileriyle görüşmeler yaparak o haftaki konuyu (gece vardiyasında ön büroda yapılması gerekenler, ön büro şefinin görev ve sorumlulukları gibi) anlatmalarını istiyorum.” şeklindeki ifadeleriyle bu görüşü desteklemektedir. Ayrıca toplanan verilerin sunulmasının önemine vurgu yapan Ö17 “Topladıkları bilgileri arkadaşları ile paylaşımları için sınıfta sunum gerçekleştirmelerine imkân sağlıyorum.” diyerek öğrencilere sunum yaptırma yöntemini kullandığını belirtmektedir. Bu yöntemlere ilave olarak, en sık başvurulan yöntem olan ödev verme yönteminde Ö05 “Bununla birlikte Türkiye’ye en fazla turist gönderen ülkelerin tanıtılması için her öğrenciye bir ülke veriyorum ve o öğrenciden ilgili ülkenin başkenti, nüfusu, doğal güzellikleri, kültürü, eğitim sistemi gibi konularda bilgi vermesini istiyorum. Böylelikle öğrencilerin ilgili ülke hakkında bilgi sahibi olması ve ilgili ülkeyi tanımalarını sağlamaya çalışıyorum” ve Ö17 “Haftaya işleyeceğimiz konu ile ilgili olarak günlük hayatta karşılaştıkları teknoloji veya bu teknoloji ile üretilmiş araç-gereçleri veya çalışma prensiplerini, doğa olaylarını konumuzla ilişkilendirmelerine yönelik ön araştırma inceleme çalışması yaptırıyorum.” şeklindeki açıklamalarıyla öğrencilere ödev vererek konuyla ilgili araştırma yapmalarını ve daha sonrasında bu araştırmaların sonuçlarını sınıftaki diğer öğrencilerle paylaşımlarını sağladıklarını belirtmektedirler.

Elde edilen bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların öğretim stratejilerini derslerinde uygulama konusunda dikkat ettikleri hususlar özet halinde Grafik 1’de verilmektedir.

Grafik 1. Stratejilerin Uygulanmasında Dikkat Edilen Hususlar

Uygulanan Stratejilerin Üstün ve Zayıf Yönleri

Uygulanan stratejilerin üstün ve zayıf yönleriyle ilgili katılımcıların vermiş oldukları cevaplara ilişkin yapılan içerik analizinin detaylarına Tablo 7’de yer verilmektedir.

Tablo 7. Uygulanan Stratejilerin Üstün ve Zayıf Yönleri

Strateji	Üstün/Zayıf Yönler		n
Sunuş	Üstün Yönler	Konunun daha iyi anlaşılması (7)	7
	Zayıf Yönler	Cevap alamama (2), derse ilgisizlik (4), derse katılımın olmaması (5), devamsızlık (1), iletişim eksikliği (1), ilgi çekmede güçlük (6), isteksizlik (3), öğretmen merkezli olması (1)	23
Buluş	Üstün Yönler	Derse katılımın sağlanması (6), konunun daha iyi anlaşılması (2)	8
	Zayıf Yönler	Alınan risk (1), cevap alamama (1), derse katılımın olmaması (1), büyük gruplarda etkisizlik (2)	5
Araştırma-inceleme	Üstün Yönler	Derse katılımın sağlanması (1), konunun daha iyi anlaşılması (1), sektörün tanınması (1), yabancı dil bilgisinin geliştirilmesi (2)	5
	Zayıf Yönler	Güdülenmenin zor olması (2), öğrencilerin yabancı dilde yetersizliği (1)	3

Sunuş yoluyla öğretimde katılımcılar konunun daha iyi anlaşıldığını ifade etmektedirler. Bu stratejide konunun öğretmen tarafından anlatılmasıyla öğrencilerin konuyu doğru bir şekilde öğrenmesi ve doğru bilgiyi elde etmesinin sağlandığı ifade edilmektedir. Konuya ilişkin öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

“[...] en olumlu yanı ise öğrencilerin doğruları bizden öğrenmeleri ve yanlış bilgi öğrenmemeleridir.” (Ö03)

“Yabancı dil dersi olduğu için çok çabuk dikkatleri dağılabiliyor. Fakat dersi biz anlattığımızdan öğrenciler doğruyu bizden öğreniyorlar.” (Ö08)

“Sunuş yoluyla öğretimin avantajı bence öğrencilerin hem dinleyip hem tahtaya yazılarak derste verilenleri görüp hem de tahtadakileri not alarak daha sonra tekrar etme imkânı olmasıdır. Öğrencilerin duyu organlarını aynı anda kullanmaları öğrenmeyi artırıyor.” (Ö16)

“Aynı şekilde sunuş yoluyla öğretimde görsel olduğu zaman daha avantajlı oluyor.” (Ö18)

Buluş yoluyla öğretimin öğrencilerin katılımının sağlanması ve konunun daha iyi anlaşılması yönünde üstün yönleri bulunduğu dikkat çeken katılımcılar, öğrencilere soru sorularak öğrencilerin ilgisinin çekildiğini, konuya ilişkin örnekler verilmesinin talep edilmesi ve rol oynama yöntemiyle öğrencilerinin daha çok derse katılımının sağlandığını ifade etmektedirler. Bu görüşler aşağıdaki öğretmenlerin görüşleriyle desteklenmektedir:

"Buluş yoluyla öğretimde öğrencilerden örnekler vermelerini talep ederek öğrencilerin derse aktif katılımlarını sağlıyorum." (Ö05)

Ağırlıklı olarak sunuş yoluyla öğretim stratejisini uyguluyoruz fakat "role playing" ile öğrencilerin katılımını sağlayarak buluş yoluyla öğretim stratejisini de uyguluyoruz. Sunuş yoluyla öğretimde öğrencilerin derse ilgisini çekmek zor olsa da bu tür aktiviteler ve teknolojik uygulamalarla öğrencinin derste kalmasını ve dersi daha dikkatli dinlemelerini sağlıyoruz." (Ö09)

"Öğrencilere oynattığımız oyunlar ve Rusça konuşmaları için onları zorlamak, öğrencileri derste tutmak ve ilgilerini derse vermelerini sağlamak için çok faydalı oluyor." (Ö13)

Araştırma-inceleme yoluyla öğretimin üstün yönleri derse katılımın sağlanması, konunun daha iyi anlaşılması, sektörün tanınması ve yabancı dil bilgisinin geliştirilmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Öğrencilere vermiş olduğu ödevlerin sınıfta sunulmasıyla öğrencilerin derse katılım gösterdiğini ifade eden Ö12 bu görüşü *"Ayrıca öğrencilere sunum yaptırdığım zaman öğrencilerin derse katılımlarını da sağlamış oluyorum."* ifadesiyle desteklemektedir. Öğrencilerin araştırma-inceleme yoluyla öğretime yatkın olmadığını belirten Ö18 *"Araştırma inceleme yönteminde tabi ki bizinkiler yapmıyor ama yapanlar çok iyi öğreniyor. Kendi araştıran çok daha güzel öğreniyor. Akılda kalıyor."* diyerek aslında bu stratejinin uygulanmasının konunun daha iyi anlaşılmasını sağladığını ifade etmiştir. Sahadan veri toplamaya yönelik proje ödevi veren Ö11 *"Projeyi sektör bazlı olarak hazırladıkları için aynı zamanda sektörü de yakından tanımalarına imkân sağlıyorum."* şeklindeki görüşüyle öğrencilerin sektörle iletişim içinde olması ve sektörü daha iyi tanınması için araştırma-inceleme stratejisinin önemli olduğuna vurgu yapmaktadır.

Uygulanan stratejilerin zayıf yönleri incelendiğinde, sunuş yoluyla öğretimin zayıf yönlerinin fazla olduğu göze çarpmaktadır. Cevap alamama, derse ilgisizlik, derse katılımın olmaması, devamsızlık, iletişim eksikliği, ilgi çekmede güçlük, isteksizlik ve öğretmen merkezli olması katılımcılar tarafından sunuş yoluyla öğretimin zayıf yönleri olarak belirtilmiştir. Öğrencilerin ilgisinin çekilmesinde yaşanan güçlük ve derse katılımın olmaması bu stratejinin en zayıf yönleri olarak dikkat çekmektedir. Konuyla ilgili olarak öğretmenlerin görüşleri aşağıda yer almaktadır:

"Öğrencinin ilgisini çekmekte de güçlük yaşıyoruz." (Ö02)

"Dersi ben anlatırken dokuzuncu ve onuncu sınıfta öğrencilerin ilgisi çok fazla olmuyor." (Ö07)

"Sunuş yoluyla öğretimde daha çok biz anlattığımız için öğrencilerin bazen dikkatlerini derste toplamalarını sağlamak zor oluyor." (Ö08)

"Sunuş yoluyla öğretimi uyguluyorum; fakat öğrenci bu stratejide uyuyor, dikkatini derse vermiyor. Özellikle yabancı dil derslerinde sunuş stratejisinde katılım sağlayamıyoruz." (Ö10)

"Sunuş yönteminde öğrenciler daha çok pasif durumdadır. Geceleri çalışan öğrencilerimiz olduğu için sunuş yöntemini uyguladığımda genellikle uyku moduna geçiyorlar." (Ö15)

Öğrencinin derse olan ilgisizliği sunuş yoluyla öğretimin bir başka zayıf yanı olarak dikkat çekmektedir. Katılımcılar dersi kendilerinin anlatması ve öğrencilerin derse hazır gelmemesi nedeniyle böyle bir zayıflığın olduğunu belirtmişlerdir. Konuya ilişkin aşağıdaki öğretmenlerin ifadeleri bu görüşü desteklemektedir:

"Örneğin öğrencinin derse ilgi göstermemesi, devamsızlık yapması, öğrencinin geceleri uyumadığı için sınıfta uyuklaması, kendisini öğrenmemeye odaklaması nedeniyle öğrenciye ulaşılmasının güç olması, [...] gibi sebeplerle derslerde istediğim başarıyı bir türlü yakalayamıyorum." (Ö04)

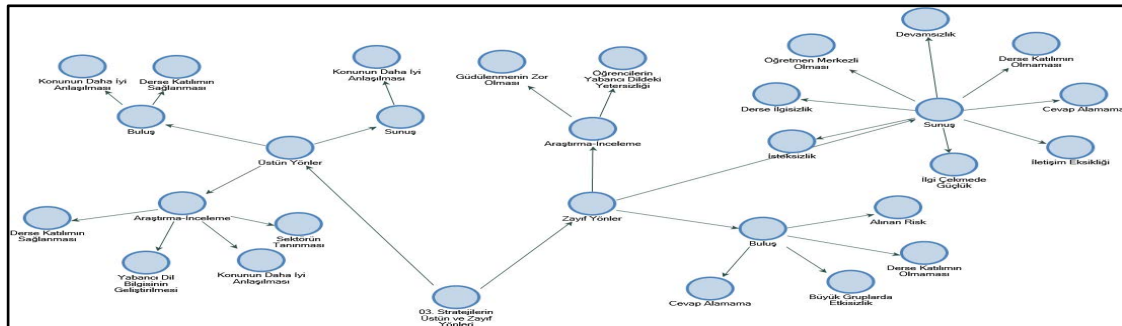
"Sunuş yoluyla öğretim, öğretmen merkezli olduğundan ve dersleri biz anlattığımızdan öğrenci derse ilgi göstermiyor." (Ö07)

"Sunuş yoluyla öğretimde daha çok biz anlattığımız için öğrencilerin bazen dikkatlerini derste toplamalarını sağlamak zor oluyor." (Ö08)

Buluş yoluyla öğretim stratejisinin zayıf yönleri alınan risk, cevap alamama, derse katılımın olmaması ve büyük gruplarda etkisizlik olarak ortaya çıkmıştır. Uygulamalı eğitimde özellikle mutfakta kullanılan ekipmanların risk faktörünün olması nedeniyle dersler buluş yoluyla öğretime uygun olmamakta ve bu nedenle ders öğretmen tarafından anlatılmaktadır. Ö02 "Öğrenciler teorik yerine daha çok uygulamalı dersleri seviyorlar; fakat orada da buluş yoluyla öğretim stratejisini uygulamaya çalışsak da atölyelerden ve öğrencilerden kaynaklı risk faktörleri nedeniyle yine biz anlatıyoruz ve gruplar halinde biz gösteriyoruz." şeklindeki görüşüyle bu konuyu açıklamaktadır. Sorular sorarak buldurma yöntemini izleyen Ö10 "Buluş yoluyla öğretim stratejisini benimsemek istiyorum. Buna yönelik sorular soruyorum fakat sınıfta ya bir kişi bulabiliyor ya da hiç kimse bulamıyor." diyerek bu stratejiyi uygulamanın zorluğundan bahsetmiştir. Ayrıca buluş yoluyla öğretim stratejisinin küçük gruplarda etkili olduğu, büyük gruplarda etkisiz kaldığı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir. Örneğin Ö10 "Buluş yoluyla öğretim daha çok küçük gruplarda etkilidir. Büyük gruplarda buluş yöntemini kullandığımız zaman çok gürültü oluşuyor. Büyük gruplarda öğrenciler birbirleriyle etkileşimde olduğundan çok fazla bilgi kirliliği oluşabiliyor. Öğrenci de hangisinin daha doğru olduğunu bilemiyor. Dolayısıyla öğrencinin konuyu yanlış öğrenmesine sebep oluyor." şeklindeki ifadeleriyle bu görüşü desteklemektedir.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisinin güdülenmenin zor olması ve öğrencilerin yabancı dildeki yetersizliği olmak üzere iki zayıf yanının olduğu ortaya çıkmıştır. Ö14 "Araştırma-inceleme yoluyla öğretim bence öğrencilerin hazır bulunmuşluk durumlarına pek uymuyor. Araştırma ve inceleme yapmak için öğrencilerin güdülenmeleri zor. Bu nedenle bu durumu bu yöntemin zayıf yanı olarak görüyorum." ve Ö18 "Araştırma-inceleme yöntemini herkes kullanmıyor. Öğrencinin katılımını sağlamak zor oluyor. Bu yöntemin en önemli dezavantajı budur." ifadeleriyle, Ö10 ise "Araştırma-inceleme yoluyla öğretim yabancı dillerde pek uygulamadığımız bir yöntemdir. Mesleki yabancı dilde öğrencilerden sahaya gidip bireysel olarak araştırma yapmalarını istemiştim. Fakat öğrencilerden istediğim verimi elde edemedim." şeklindeki ifadesiyle bu görüşü desteklemektedir.

Bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların öğretim stratejilerinin üstün ve zayıf yönlerine yönelik vermiş oldukları cevaplar özet halinde Grafik 2'de verilmektedir.

Grafik 2. Uygulanan Stratejilerin Üstün ve Zayıf Yönleri

Öğretmenler tarafından en sık kullanılan stratejiler, bu stratejileri kullanırken öğretmenlerin nelere dikkat ettikleri ile uygulanan bu stratejilerin üstün ve zayıf yönleri Tablo 8'de detaylı bir

şekilde gösterilmektedir. Öncelikle yiyecek ve içecek hizmetleri ile konaklama ve seyahat hizmetleri öğretmenlerinden elde edilen bulgulara; devamında ise yabancı dil dersleri ile genel kültür dersleri öğretmenleriyle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 8. Alanlarına Göre Katılımcıların Araştırma Sorularına Yönelik Cevapları

	Meslek Dersleri		Yabancı Dil Dersleri	Genel Kültür Dersleri
	Yiyecek ve İçecek Hizmetleri	Konaklama ve Seyahat Hizmetleri		
En Sık Kullanılan Strateji	• Sunuş	• Sunuş • Buluş	• Sunuş • Buluş	• Sunuş • Araştırma-İnceleme
Strateji Kullanımında Dikkat Edilenler	<u>Sunuş</u> • Dersin öğretmen tarafından anlatılması. • Tekrar anlatım • Uygulamalı anlatım • Yansidan anlatım • Değerlendirme ye öğrenci katılımı • Bir sonraki ders hakkında bilgi verme • Gruplara ayırma • Örnek verme • Soru-cevap	<u>Sunuş</u> • Değerlendirmeye öğrenci katılımı • Ödev verme • Soru-cevap • Uygulamalı eğitim • Buluş • Örnek olay • Rol oynama • Uygulamalı eğitim <u>Araştırma-inceleme</u> • Dilsiz harita kullanımı • Ödev verme • Sektörle görüşme	<u>Sunuş</u> • Akıllı tahta kullanımı • Öğrenciye ismiyle hitap etme • Sınıfta dolaşma • Video izletme <u>Buluş</u> • Değerlendirmenin öğretmen tarafından yapılması • Akıllı tahta kullanımı • Akıllı telefon uygulamaları • Öğrencileri gruplara ayırma • Rol oynama • Soru-cevap <u>Araştırma-inceleme</u> • Ödev verme	<u>Sunuş</u> • Öğrenciye ismiyle hitap etme • Yansidan anlatım • Not aldırma • Soru-cevap <u>Buluş</u> • Örnek olay • Ödev verme • Soru-cevap <u>Araştırma-inceleme</u> • Ödev verme • Sunum yaptırma
Bu Stratejilerin Üstün Yönleri	<u>Sunuş</u> • Konunun daha iyi anlaşılması	<u>Buluş</u> • Derse katılımın sağlanması • Konunun daha iyi anlaşılması • “role playing” senaryolarıyla sektördeki gerçekleri ve uygulamaları gösterebilmeleri	<u>Sunuş</u> • Konunun daha iyi anlaşılması <u>Buluş</u> • Derse katılımın sağlanması • Küçük gruplarda etkili olması <u>Araştırma-inceleme</u> • Derse katılımın sağlanması • Sektörün yakından tanınması • Yabancı dil bilgisinin geliştirilmesi	<u>Sunuş</u> • Konunun daha iyi anlaşılması <u>Buluş</u> • Derse katılımın sağlanması • Konunun daha iyi anlaşılması <u>Araştırma-inceleme</u> • Konunun daha iyi anlaşılması • Öğrencinin konuyla ilgili bilgi sahibi olması ve derslerin daha verimli işlenmesi
Bu Stratejilerin Zayıf Yönleri	<u>Sunuş</u> • Cevap alamama • Derse katılımın olmaması • İletişim eksikliği • İlgi çekmede güçlük <u>Buluş</u> • Alınan risk • Büyük gruplarda etkisizlik	<u>Sunuş</u> • Derse ilgisizlik • Devamsızlık • İlgi çekmede güçlük • İsteksizlik • Öğretmen merkezli olması	<u>Sunuş</u> • Cevap alamama • Derse ilgisizlik • Derse katılımın olmaması • İlgi çekmede güçlük • İsteksizlik <u>Buluş</u> • Büyük gruplarda etkisizlik • Cevap alamama • Derse katılımın olmaması <u>Araştırma-inceleme</u> • Öğrencilerin yabancı dildeki yetersizliği	<u>Sunuş</u> • Derse ilgisizlik • Derse katılımın olmaması • İlgi çekmede güçlük <u>Araştırma-inceleme</u> • Gütülenmenin zor olması

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, Erciyes Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan turizm meslek, yabancı dil ve genel kültür derslerinin öğretmenlerinin derslerde uyguladıkları öğretim stratejileri, bu stratejileri derslerinde uygularken dikkat ettikleri hususlar ve bu stratejilerin üstün ve zayıf yönleri öğretmenlerle yapılan odak grup ve bire bir görüşmelere bağlı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmenin yapılabilmesi için üç sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme tekniği benimsenmiş, öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar içerik analiziyle incelenmiştir. Çalışmanın bu bölümünde, görüşme sonucunda ulaşılan verilere bağlı olarak yapılan değerlendirmeler ışığında öncelikle tartışma yapılmış; sonrasında uygulayıcılara yönelik çıktılarına ve gelecek araştırmalar için önerilere yer verilmiştir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin, özellikle turizm meslek dersi öğretmenlerinin, derslerinde çoğunlukla Ausubel (1968) tarafından geliştirilmiş olan sunuş yoluyla öğretim stratejisini benimsedikleri ortaya çıkmaktadır. Turizm eğitimi veren mesleki lise öğretmenlerinden veri toplanarak yapılan bir çalışmaya rastlanmamış olması nedeniyle diğer branşlarda eğitim veren öğretmenlerin tercih ettikleri stratejiler değerlendirildiğinde, fen bilgisi öğretmenlerinin sunuş (Yılmaz, 2017), buluş (Kaya ve Erdik, 2014; Yılmaz, 2017) ve araştırma-inceleme (Saracaloğlu, Yenice ve Gencel, 2011; Kubat, 2016) yoluyla öğretim stratejilerini; Türkçe öğretmenlerinin ise araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisini (Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Gencel, 2011) tercih ettikleri görülmektedir. Buradan hareketle, turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin sunuş yoluyla eğitimin yanı sıra araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejilerine de ağırlık vermesi önerilmektedir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde en sık kullanılan yöntemin sunuş yoluyla öğretimde soru-cevap yöntemi, buluş yoluyla öğretimde rol oynama, araştırma-inceleme yoluyla öğretimde proje ödevi vermenin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Rol oynamanın ilişki kurma yeteneğini geliştirme açısından en etkili öğretim yöntemi olduğu (Cho vd., 2006), öğretimin verimliliğini önemli ölçüde artırdığı (Todorina, 2011), staj uygulamalarında da başarı sağladığı (Brown vd., 2018) ifade edilmektedir. Yapılan bu çalışmalar rol oynama yönteminin önemini ortaya koymakta olup bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Örnek olay ve öğrenci sunumları turizm ve ağırlama eğitimi veren okullarda yapılan araştırmalarda en çok başvurulan yöntemlerdendir. Örnek olay yönteminin en sık tercih edilen yöntemlerden olduğu (Okumuş ve Wong, 2004; Hsu ve Li, 2017), anlamlandırma yeteneğinin kazanılmasında en etkili öğretim yöntemi olduğu (Cho vd., 2006) ifade edilmekte ve ilgili çalışmaların sonuçları örnek olayın bu çalışmada en çok kullanılan yöntemlerden birisi olması nedeniyle benzerlik göstermektedir. Ayrıca, öğrenci sunumlarının etkili ve en sık kullanılan öğretim yöntemlerinden biri olduğu (Cho vd., 2006; Deale vd., 2010; Hsu ve Li, 2017) belirtilmekte olup bu çalışmanın sonuçlarını destekleyici niteliktedir.

Turizm ve ağırlama eğitimi veren okullarda misafir konuşmacının davet edilmesi ve uygulamaya dönük örneklerle konunun daha iyi anlaşılmasını sağladığına yönelik çalışmalar mevcuttur. Örneğin Lopa ve Wray (2015) misafir konuşmacının ders öğreniminde etkisinin olduğunu; Hsu ve Li (2017) misafir konuşmacının en sık kullanılan öğretim yöntemlerinden biri olduğunu; Okumuş ve Wong (2004) misafir konuşmacı yönteminin yanında örnek olay, dersin öğretmen tarafından anlatımı, saha çalışması, video gibi birkaç yöntemin bir arada kullanılması gerektiğini; Brown vd., (2018) misafir konuşmacının eğitime dahil olmasının öğrencilerin staj uygulamalarında başarılı olmalarını sağladığını belirtmektedir. Yapılan bu çalışmada öğretmenler öğretim stratejilerini uygularken kullandıkları yöntemler arasında özellikle sektör temsilcisi olarak misafir konuşmacıların davet edildiğini belirtmemişlerdir. Uygulamalı eğitimin önemli olduğu turizm eğitiminde sektör temsilcilerinin öğrencilerle buluşması önemli olarak

görülmekte ve sektörden canlı örneklerle konuyu birinci ağızdan anlatmalarının öğrencilerin konuyu daha iyi anlamalarını sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu stratejilerin üstün ve zayıf yönlerine yönelik Okumuş ve Wong (2004) tarafından yapılan çalışmada öğretmen merkezli ders anlatımının olumsuz yönlerinin öğrencinin derse katılımının düşük olması, öğrencinin canının sıkılması, aktif katılımı öğrenen öğrenciler için etkisinin düşük olması; olumlu yönlerinin ise güncel bilginin elde edilmesi, belli konulara odaklanılabilmesi, sınıf kontrolünün kolaylığı vb. olduğu ifade edilmekte olup bu çalışmada yer alan öğretim stratejilerinin üstün ve zayıf yönlerini destekleyici niteliktedir.

Uygulayıcılara Yönelik Çıktılar

Bu çalışma kapsamında ortaya çıkan sonuçlara göre, öğretmenler en çok sunuş yoluyla öğretimi tercih etmektedir. Sunuş yoluyla öğretim öğretmen merkezli olduğundan ve öğrencilerin derslere aktif katılımları sağlanamadığından öğretmenler tarafından tercih edilmeyen yöntemlerden biri haline gelmektedir. Bunun yerine daha çok buluş yoluyla öğretim ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim gibi öğrenci merkezli öğretim stratejilerine yönelik yöntemlerin uygulanması öğrencinin derse olan ilgisini artıracak, öğrenci öğrenme konusunda daha fazla istek duyabilecektir. Ayrıca, misafir konuşmacının derslerde bir öğretim yöntemi olarak kullanılması uygulama ağırlıklı bir eğitim veren turizm okullarında öğrencinin konuyu daha iyi anlaması bakımından önemli görülmektedir. Bu nedenle, bu çalışma kapsamında ortaya çıkan öğretim stratejilerinin zayıf yönlerine hâlihazırda çalışmakta olan öğretmenlerin dikkat etmesi ve ortaya çıkan bu olumsuz durumlara karşı önlemler alması önerilmektedir.

Gelecek Araştırmalara Öneriler

Bu çalışmada, turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu liseleri içerisinde sadece Erciyes Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Diğer illerde yer alan mesleki ve teknik Anadolu liseleri araştırmaya dâhil edilerek karşılaştırma yapılabilir ve farklılıklar ortaya konabilir. İkincisi, turizm eğitimi veren meslek liseleri ile diğer alanlarda eğitim veren meslek liselerinde görev yapmakta olan öğretmenlerle görüşme yapılarak karşılaştırma yapılabilir. Üçüncüsü, farklı öğretim stratejileri araştırmaya dâhil edilebilir ve farklı sonuçlar elde edilebilir. Dördüncü olarak, anket yöntemi kullanılarak bu stratejileri nasıl uyguladıklarına yönelik nicel bir çalışma yapılabilir. Son olarak, turizm eğitimi veren mesleki ve teknik Anadolu lisesi özelinde etkili öğretim yöntemlerinin neler olduğu ve bunların sebepleri nitel ve nicel olarak araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Admore, C. (2011). *Teaching Methods in Grade 7 in Shurugwi District, Zimbabwe*, Unpublished Doctoral Dissertation, University of South Africa, Pretoria/South Africa.

Adukaite, A., Van Zyl, I. and Cantoni, L. (2016). The Role of Digital Technology in Tourism Education: A Case Study of South African Secondary Schools, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 19, 54-65.

Akinbobola, A. O. and Afolabi, F. (2009). Constructivist Practices through Guided Discovery Approach: The Effect on Students' Cognitive Achievements in Nigerian Senior Secondary School Physics, *Bulgarian Journal of Science and Education Policy*, 3(2), 233-252.

- Akpınar, B. ve Aydemir, H. (2012). İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Amasya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 1(1), 41-53.
- Andrews, J. D. W. (1984). Discovery and Expository Learning Compared: Their Effects on Independent and Dependent Students, *Journal of Educational Research*, 78(2), 80-89.
- Ausubel, D. P. (1968). *Educational Psychology: A Cognitive View*, New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Banks, J. A. (1997). *Teaching Strategies for Ethnic Studies. (Sixth Edition)*, Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Bicknell-Holmes, T. and Hoffman, P. S. (2000). Elicit, Engage, Experience, Explore: Discovery Learning in Library Instruction, *Reference Services Review*, 28(4), 313-322.
- Brown, C., Willett, J., Goldfine, R. and Goldfine, B. (2018). Sport Management Internships: Recommendations for Improving upon Experiential Learning, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 22, 75-81.
- Brownfield, A. J. (1996). *A Study Analyzing the Perceptions of Fifth-Grade Students toward Science Teaching Methods*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, University of Dayton, Dayton/Ohio.
- Bruner, J. S. (1960). *The Process of Education - A Landmark in Educational Theory*, Massachusetts: Harvard University Press.
- Chang, C. H. (2012). Apply Discovery Teaching Model to Instruct Engineering Drawing Course: Sketch a Regular Pentagon, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 64, 457-466.
- Cho, S., Erdem, M. and Johanson, M. M. (2006) Hospitality Graduate Education: A View from Three Different Stakeholder Perspectives, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 18(4), 45-55.
- Cohen, L., Manion, L. and Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education. (Eighth Edition)*, London: Routledge.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K. ve Oğuz, E. (2011). Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(1), 95-107.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri – SPSS Uygulamalı. (8. Baskı)*, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Creswell, J. W. and Creswell, J. D. (2018). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. (Fifth Edition)*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Deale, C., O'Halloran, R., Jacques, P. and Garger, J. (2010). An Examination of Current Hospitality and Tourism Teaching Methods, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 22(2), 20-29.
- Denzin, N. K. and Lincoln, Y. S. (2018). Introduction: The Discipline and Practice of Qualitative Research, In (Editör) N. K. Denzin and Y. S. Lincoln (Eds.), *The SAGE Handbook of Qualitative Research (Fifth Edition)* (pp. 29-86). Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.
- Druckman, D. and Ebner, N. (2017). Discovery Learning in Management Education: Design and Case Analysis, *Journal of Management Education*, 42(3), 347-374.
- Elo, S. and Kyngäs, H. (2008). The Qualitative Content Analysis Process, *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115.

- Hsu, C. H. C. and Li, M. (2017). Effectiveness and Usage Frequency of Learning Methods and Tools: Perceptions of Hospitality Students in Hong Kong, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 29(3), 101-115.
- Huang, Y. and Haung, H. (2017). The Application of Discovery Teaching Method in Normal University Mathematics Teaching. *International Conference on Sports, Arts, Education and Management Engineering (SAEME 2017)*, 15-16 Temmuz 2017, Shenyang/China, pp. 1-6.
- Jacobsen, D., Eggen, P. and Kauchak, D. (1993). *Methods for Teaching: A Skills Approach. (Fourth Ed.)*, New York: Prentice Hall.
- Jarolimek, J., Foster, C. D. and Kellough, R. D. (2001). *Teaching and Learning in the Elementary School. (Seventh Ed)*, New Jersey: Prentice Hall.
- Kaya, İ. ve Erdik, C. (2014). Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretme Stratejilerine Göre Sahip Oldukları Liderlik Türleri, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 185–209.
- Kirk, J. and Miller, M. (1986). *Reliability and Validity in Qualitative Research*, Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc.
- Kitot, A. K. A., Ahmad, A. R. and Seman, A. A. (2010). The Effectiveness of Inquiry Teaching in Enhancing Students' Critical Thinking, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 7(C), 264–273.
- Kozak, M. (2014). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayın Teknikleri*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kubat, U. (2016). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğrenme Öğretme Sürecinde Kullandıkları Öğretim Yöntem-Teknikleri ve Kullanım Amacının Belirlenmesi, *Qualitative Studies (NWSAQS)*, 11(4), 39–47.
- LeCompte, M. D. and Goetz, J. P. (1982a). Ethnographic Data Collection in Evaluation Research, *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 4(3), 387–400.
- Lecompte, M. D. and Goetz, J. P. (1982b). Problems of Reliability and Validity in Ethnographic Research, *Review of Educational Research*, 52(1), 31–60.
- Lopa, J. M. L. and Wray, M. L. (2015). Debunking the Matching Hypothesis of Learning Style Theorists in Hospitality Education, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 27(3), 120-128.
- Magliaro, S. G., Lockee, B. B. and Burton, J. K. (2005). Direct Instruction Revisited: A Key Model for Instructional Technology, *Educational Technology Research and Development*, 53(4), 41–55.
- Okumus, F. and Wong, K. (2004). A Critical Review and Evaluation of Teaching Methods of Strategic Management in Tourism and Hospitality Schools, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 16(2), 22-33.
- Palinkas, L. A., Horwitz, S. M., Green, C. A., Wisdom, J. P., Duan, N. and Hoagwood, K. (2015). Purposeful Sampling for Qualitative Data Collection and Analysis in Mixed Method Implementation Research, *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 42, 533–544.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory and Practice. (Fourth Edition)*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Saracaloğlu, A.S., Karasakaloğlu, N. ve Gencel, İ. E. (2011). Türkçe Öğretmenlerinin Tercih Ettikleri Öğretme Stratejileri, *Education Sciences*, 6(4), 2425–2435.
- Saracaloğlu, A.S., Yenice, N. ve Gencel, İ. E. (2011). Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Tercih Ettikleri Öğretme Stratejilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 63–76.

- Sekaran, U. and Bougie, R. (2016). *Research Methods for Business: A Skill Building Approach. (Seventh Edition)*, West Sussex, United Kingdom: John Wiley & Sons.
- Selim, M. A. and Shrigley, R. L. (1983). The Group Dynamics Approach: A Sociopsychological Approach for Testing the Effect of Discovery and Expository Teaching on the Science Achievement and Attitude of Young Egyptian Students, *Journal of Research in Science Teaching*, 20(3), 213–224.
- Sola, A.O. and Ojo, O. E. (2007). Effects of Project, Inquiry and Lecture-Demonstration Teaching Methods on Senior Secondary Students' Achievement in Separation of Mixtures Practical Test, *Educational Research and Reviews*, 2(6), 124–132.
- Sülün, Y., Kozcu Çakır, N., Şenler, B. ve Çil, E. (2006). İlköğretim Fen Bilgisi Dersinde Buluş Yoluyla Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisinin Belirlenmesi (Muğla Örneği), *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 51–61.
- Şahin, A., Bilecik, T. ve Saçlı, B. (2020). Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıf İçi Denetime İlişkin Görüşleri, *Asya Studies*, 4(13), 1–15.
- Taylor, C. A., Dunn, T. G. and Llpsky, M. S. (1993). Extent to which Guided-Discovery Teaching Strategies Were Used by 20 Preceptors in Family Medicine, *Academic Medicine*, 68(5), 385–387.
- Todorina, D. L. (2011). Interactive Teaching Methods at University: An Aspect of Pedagogical Innovations, *Kastamonu Education Journal*, 19, 11–18.
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative Quality: Eight A"Big-Tent" Criteria for Excellent Qualitative Research, *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837–851.
- Whitehead, A. N. (1929). *The Aims of Education and other Essays*. Massachusetts: Free Press.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9. baskı)*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, Ö. (2017). Fen Öğretmenlerinin Tercih Ettikleri Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikler: Fen Öğretmen Adaylarının Düşünceleri, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 493–510.